

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Індонезійськомовний військовий дискурс в медіапросторі та особливості його перекладу

Кваліфікаційна робота
На здобуття ОС «магістр»
Здобувачки другого рівня вищої освіти
2 року навчання (денна форма)
Галузь знань 03 – Гуманітарні науки
Спеціальність 035 "Філологія"
Спеціалізація 035.064 Філологія (східні мови та літератури (переклад включно),
ОНП "Східна філологія, західноєвропейська мова та переклад: індонезійська мова і література"
Ходецької Юлії Павлівни

Науковий керівник:
асистент Буровська О.А.

Рецензент:
к.філол.н., асистент Хімаван Прабово

Допущено до захисту
Протокол засідання кафедри мов і літератур
Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Протокол №11 від 24.05.23

Завідувач кафедри _____ Н. Ісаєва

КИЇВ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Військовий дискурс та його особливості	7
1.1. Дефініція дискурсу в українській та зарубіжній лінгвістиці.....	7
1.2. Класифікація дискурсу.....	10
1.3. Військовий дискурс у сучасній лінгвістиці.....	15
1.3.1. Відповідність понять «військовий дискурс» та «воєнний дискурс».....	17
1.4. Медіа простір та реалізація військового дискурсу в ньому.....	18
Висновки до першого розділу.....	23
РОЗДІЛ 2. Особливості індонезійськомовного військового дискурсу	25
2.1. Жанри індонезійськомовного військового дискурсу та їх структурні особливості.....	25
2.2. Лексичні та стилістичні особливості індонезійськомовного військового дискурсу.....	34
2.3. Граматичні особливості індонезійськомовного військового дискурсу.....	38
Висновки до другого розділу.....	41
РОЗДІЛ 3. Особливості перекладу індонезійськомовного військового дискурсу	43
3.1. Військовий дискурс як спеціальний вид перекладу.....	43
3.2. Особливості перекладу матеріалів маніпулятивного характеру.....	45
3.3. Особливості перекладу матеріалів пропагандистського характеру.....	48
3.4. Особливості перекладу матеріалів інформативного характеру.....	54
Висновки до третього розділу.....	58

ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Незалежно від епохи, національних особливостей та політичної системи, кожна держава має власну армію, постійно модернізує військову техніку, удосконалює засоби ведення війни, впроваджує новітні іноземні зразки озброєння. Так держава може забезпечити захист національної гідності, суверенітету, інтересів народу та територіальної цілісності, оскільки змагання між державами за геополітичний вплив та контроль над ресурсами і територіями призводить до конфліктів, а військові сили можуть бути необхідні для забезпечення миру та стабільності в регіоні чи світі. Військовий дискурс напряду залежить від контексту і ситуацій, що виникають у світі, однак саме явище «дискурс» викликає безліч суперечок навколо себе.

За останні роки сучасна гуманітарна наука значно поповнилася роботами, які присвячені вивченню дискурсу та його класифікації (Селіванова О., Ситник І., Шевченко І., Морозова О., Феркло Н., Фуко М., Карно Ековардоно Б., Хабермас Ю.). Українські та зарубіжні науковці активно вивчають військовий дискурс (Янчук С., Балабін В., Лісовський В., Чернишов О., Байло Ю., Ходжес А.) та його мовне середовище в медіа просторі (Погонець В., Медвідь О., Ходцева А., Дяченко І.). Однак, індонезійськомовний військовий дискурс залишається цілісно непроаналізованим, що і зумовлює актуальність дослідження. А також визначається зростанням попиту на перекладачів після визнання незалежності України Республікою Індонезія (28 грудня 1991 року), з моменту встановлення дипломатичних відносин між Україною та Індонезією (11 червня 1992 року) та активного розвитку двосторонніх відносин в політичній, дипломатичній, культурно-гуманітарній, військовій та інших сферах.

Наукова новизна роботи – вперше здійснено спробу вивчення індонезійськомовного військового дискурсу в медіапросторі та дослідження

особливостей його перекладу, а саме військових матеріалів маніпулятивного, пропагандистського та інформативного характеру.

Методологічна основа дослідження – теоретичні праці українських вчених з питань визначення основних особливостей перекладу дискурсу, військового зокрема, а саме Селіванова О. «Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми», а також зарубіжних: Феркло Н. «Критичний аналіз дискурсу: критичне дослідження мови».

Метою дослідження є виявлення ключових особливостей індонезійськомовного військового дискурсу та його перекладу. Поставлена мета вимагає вирішення низки завдань, а саме :

- опрацювати наукову літературу за темою дослідження;
- проаналізувати основні теоретичні підходи українських та зарубіжних науковців до визначення дефініції «дискурс»;
- встановити відповідність між поняттями «військовий дискурс» та «воєнний дискурс»;
- з'ясувати особливості подачі військового дискурсу засобами масової інформації;
- окреслити жанрову своєрідність індонезійськомовного військового дискурсу;
- виявити структурні, лексичні та граматичні особливості перекладу;
- здійснити повний аналіз особливостей перекладу індонезійськомовного військового дискурсу маніпулятивного, пропагандистського, інформативного характеру.

З метою розв'язання поставлених завдань наукової роботи було використано наступні методи дослідження: компаративний для опису основних теоретичних понять та явищ; порівняльний для зіставлення понять «військовий дискурс» та «воєнний дискурс», а також порівняння двох

військових новин пропагандистського характеру, основна техніка перекладу, яка була використана впродовж написання роботи – підбір еквівалента для подачі словникових відповідників лексичних одиниць, методом класифікації були згруповані усі особливості індонезійськомовного військового дискурсу.

Об'єктом дослідження слугували військові матеріали засобів масової інформації маніпулятивного, пропагандистського, інформативного характеру (2022-2023 років). Безпосереднім предметом дослідження є структурні, лексичні та граматичні особливості індонезійськомовних матеріалів військової тематики в медіапросторі під час перекладу.

Структура роботи складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 75 найменувань, додатків. Загальний обсяг складає 70 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ВІЙСЬКОВИЙ ДИСКУРС

1.1. Дефініція дискурсу в українській та зарубіжній лінгвістиці

У лінгвістиці поняттєвий діапазон терміна «дискурс» досить широкий та багатозначний, хоч активне вивчення дискурсу продовжується вже десятиліттями. У 1970-х роках дискурсивний аналіз був виокремлений в цілісну наукову галузь. І українські, і зарубіжні науковці намагалися подати точне визначення дискурсу. Серед них є Феркло Н. та Фуко М.

Норман Феркло вважається батьком критичного аналізу дискурсу. На його думку, дискурс стосується будь-якої розмовної, письмової чи візуальної мови, а сам термін можна використовувати для встановлення зв'язку між мовою та широким суспільством. Критичний аналіз дискурсу розглядає мову дискурсу як своєрідне двостороннє дзеркало: одночасно відображає соціальний світ, його системи знань, соціальні відносини, а також сприяє цьому [49, с. 178].

Теорії зарубіжного науковця Мішеля Фуко вважаються одними із найвпливовіших у наш час. Ключова аргументація Фуко – усе є застосуванням влади, і завжди є хтось, кому це вигідно. Дискурс не є виключенням. Він стверджував, що дискурс створюється тими, хто має владу з певних причин, і часто використовується як форма соціального контролю. Тобто для власної вигоди та з приховуванням справжніх намірів [47].

Індонезійський лінгвіст, Б. Карно Ековардоно, зауважив, що мова з'являється за умови розмовного суспільства. Формою буття мови є мовлення, а саме: створення та розуміння мовленнєвих одиниць (що є дискурсом). Тобто дискурс твориться за допомогою мови та мовлення і включає в себе:

- 1) тему (головна думка);
- 2) речення:

- а) слово:
 - форма + значення;
- б) інтонація:
 - тон, пауза, ритмічний та динамічний натиск;
- в) система синтаксичних відношень;
- 3) контекст:
 - а) вербальний:
 - дикція, структура, валентність / когезія, когерентність, тема або тема-коментар;
 - а) невербальний:
 - соціальний контекст, культурний контекст, ментальний контекст, конкретний контекст, життя [57, с. 25].

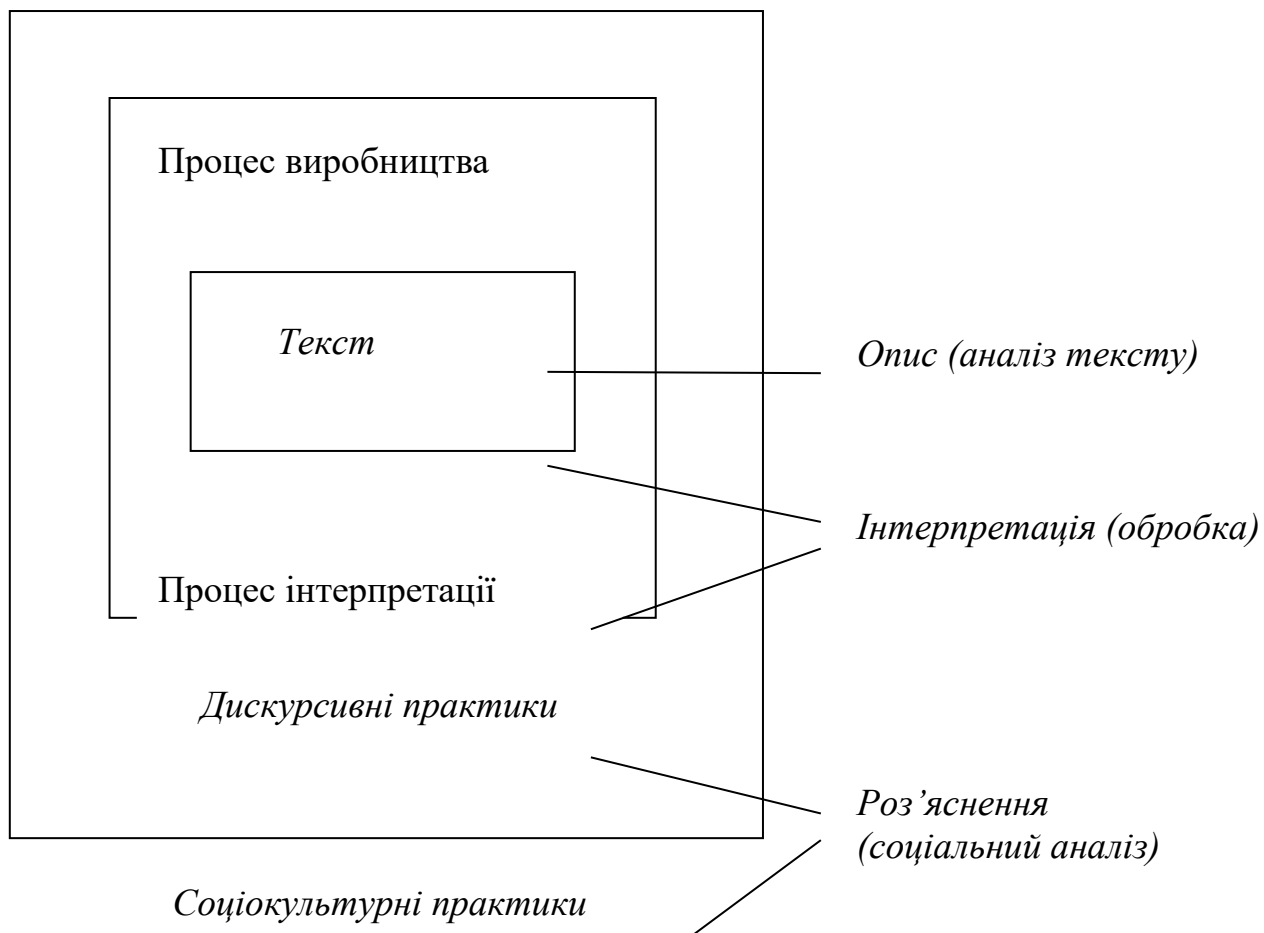
В лінгвістичних працях також зазначається, що дискурс – це «розмова», «бесіда», «мовне спілкування», «мовленнєва практика» будь-якої спільноти, яка опосередкована універсумом лінгвістичних знаків, соціальних інститутів, культурних символів [33 с. 156].

Ситник І.В., проаналізувавши версії трактування інших науковців, у власній статті на тему «Дискурс в сучасній лінгвістиці» інформує, що «дискурс – це сукупність створених з певною метою багатьох усних або письмових зв'язних текстів у певній комунікативній ситуації, які поєднані спільною темою, яким притаманні особлива граматики та лексика, особливі правила слововживання і синтаксису, особлива семантика, які взаємодіють між собою у сукупності з екстралінгвістичними та прагматичними, соціокультурними та іншими факторами [29, с. 125] ».

Оскільки існує безліч варіантів формулювання дискурсу, Роберт Алексі виділив три категорії основних проблем в теорії дискурсу. Перша група проблем виникає в момент розгляду теорії дискурсу як теорію істини. Друга група досліджує її практичну застосовність, а третя стосується обґрунтування теорії дискурсу [53, с. 44].

Під час дослідження ми помітили, що в українському мовознавстві терміни «дискурс» та «текст» досить часто використовуються, як взаємозамінні поняття. Норман Феркло змалював таблицю, де продемонстровано зв'язок між текстом та дискурсом зовсім не як взаємозамінних понять (Табл.1.1.1) [5, с. 98].

Таблиця 1.1.1

(Ситуаційні, інституційні, соціальні)

Виміри дискурсу

Виміри дискурсивного аналізу

Текст, як і дискурс, як лінгвістичний феномен надзвичайно багатопланове явище, і це зумовлює множинність його дефініцій також.

Текст зазвичай є письмовою формою комунікаційної інформації, яка носить неінтерактивний характер. Тоді як дискурс може складатися з усної, письмової, візуальної та аудіальної форми, передаючи інформацію, яка має інтерактивний характер. Взаємодія між об'єктами є основним етапом, а ключовим вказівником на дискурс – присутність агента. Агент (адресант), той що звертається до реципієнта (адресат) діє, переслідуючи власні цілі та реагуючи на навколишнє середовище. Тут можуть бути присутніми такі когнітивні властивості, як переконання [38].

Не лише «агент» та «реципієнт» є ключовими елементами дискурсу, а й «засіб», «результат», «об'єкт», «причина», «умова», «час», «місце», «мета». Тобто дискурс – це зв'язний текст у сукупності з екстралінгвальними, прагматичними, соціокультурними й іншими чинниками; тоді як, текст – це мова, яку розглядають як цілеспрямовану соціальну дію, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і механізмів їх свідомості (когнітивних процесах). Дискурс, на відміну від тексту, може містити паралінгвістичний супровід мови, а саме міміку, жести [12].

Отже, дискурс це не лише комунікація між агентом та реципієнтом, а й усі зовнішні явища, що на нього впливають. Проблематика в розмежуванні тексту і дискурсу в українському мовознавстві, виникає через взаємозамінне використання цих двох термінів в різних контекстах та відсутності одного точного формулювання поняття «дискурс». Однак це два відмінні аспекти лінгвістики та комунікації. Текст обов'язково є неінтерактивним, тоді як дискурс обов'язково інтерактивним. Тому в тексті вказівка на агента є необов'язковою, тоді як агент є ключовим елементом у дискурсі. Це основна відмінність тексту від дискурсу.

1.2. Класифікація дискурсу

Процес класифікації дискурсу досить складний та ємкий, як і його тлумачення. Першу спробу класифікації здійснив німецький філософ та

соціолог Хабермас Ю., виділивши п'ять основних видів, реалізація яких здійснюється в залежності від ситуації:

- 1) дискурс як засіб комунікативної дії;
- 2) дискурс як засіб ідеологічного впливу;
- 3) терапевтичний дискурс;
- 4) дискурс, який слугує обґрунтуванню проблематичних претензій на значення, або нормальний;
- 5) нові форми дискурсу [43, с. 172].

Спілкування між громадянами в суспільстві відбувається постійно, тому дискурс є невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Щоразу коли ви спілкуєтеся з будь-ким на певну тему (письмово чи усно) ви берете участь у дискурсі. Тому поділяємо його на усний та письмовий. Існує ряд загальноприйнятих поглядів щодо відмінностей між ними, а саме граматичне формулювання, лексична щільність та номіналізація [39, с. 13 – 26].

Лексична щільність стосується співвідношення слів змісту до граматичних або службових слів у реченні. Слова змісту включають іменники та дієслова, тоді як граматичні слова включають такі елементи, як прийменники, займенники та артиклі. Письмовий дискурс має тенденцію бути лексично щільнішим, ніж усний, оскільки другому притаманні такі лексичні елементи як: пари суміжності (загальноновживані фрази, які використовуються під час мовної комунікації, до прикладу класичне привітання), короткі відповіді (зادля демонстрування уваги чи розуміння почутого, забезпечення безперервності розмови або підтримки розмови), дейксис і т.д. [44].

У письмовому дискурсі спостерігається високий рівень номіналізації, де дії та події представлені як іменники, а не як дієслова, на відміну від усного. Це призводить до ситуації, коли інформація подається щільніше та конкретніше, організованіше та граматичніше, тоді як усному бракує

організації, оскільки він сам по свої натурі спонтанний. Однак Браян Палтридж спростував цю думку зазначивши, що усний дискурс не менш високоорганізований, хоч і має певну складність, а саме відношення між реченнями в усному мовленні можуть бути складнішими, ніж у письмовому [39, с. 13].

Задля вивчення письмового та усного дискурсу використовується критичний дискурс-аналіз (КДА) або *critical discourse analysis (CDA)*. Цей метод є емпірично-орієнтованим для дослідження відносин між дискурсом та соціальними подіями у різних соціальних сферах [36, с. 167].

Серед усного дискурсу виділяють жанрові різновиди такі як:

- 1) презентація;
- 2) повідомлення;
- 3) доповідь;
- 4) публічні дебати;
- 5) бесіда;
- 6) інтерв'ю.

Письмовий дискурс походить від усного [15, с. 6] та поділяється на:

- 1) експозиторний письмовий;
- 2) наративний, розповідний письмовий;
- 3) мотивуючий письмовий;
- 4) діловий письмовий [13, с. 7].

Опираючись на відомості про той аспект, який висвітлюється в мовленні, визначають наступні типи дискурсу:

- 1) зображення (процес та його результат);
- 2) опис;
- 3) розповідь;
- 4) аргументація [13, с. 7-9].

Перший тип передає довідкову інформацію аудиторії у відносно нейтральний спосіб. Опис допомагає аудиторії візуалізувати предмет, покладаючись на п'ять органів чуття. Метою розповіді є подача історії через оповідача, який зазвичай розповідає про подію. Аргументація націлена на те, щоб переконати аудиторію в певній ідеї чи твердженні, підкріплюючи інформацію фактами.

Пер Лінелл також намагався класифікувати дискурс. Він здійснив поділ на три групи і в усіх трьох випадках термін «дискурс» використовується в широкому значенні, охоплюючи розмову у взаємодії, монологічне мовлення, письмові тексти, тощо:

- 1) внутрішньопрофесійний дискурс, тобто дискурс у межах конкретних професій;
- 2) міжпрофесійний дискурс, тобто дискурс між особами або представниками різних професій, на робочих місцях, на зустрічах і конференціях, у публічних дебатах (наприклад, у ЗМІ) тощо;
- 3) професійний дискурс, тобто коли професіонали зустрічаються та взаємодіють з непрофесіоналами, до прикладу консультації лікаря, судові процеси, уроки в класі, співбесіди при працевлаштуванні, консультаційні бесіди та психотерапевтичні сеанси [52, с. 143].

Професійний дискурс розгортається в конкретному, визначеному певною професійною спільнотою інформаційному полі / просторі [18]. Саме розмаїття комунікативних ситуацій, в яких відбувається дискурсивна діяльність, породжує, відповідно, і видове розмаїття дискурсів.

Найповнішою класифікацією серед усіх вважається класифікація 1991 року українського науковця Почепцова Г., який виділив теле- і радіодискурс, газетний дискурс, театральний дискурс, кінодискурс, літературний дискурс, рекламний дискурс, політичний дискурс, дискурс у сфері паблік рілейшинз,

тоталітарний, неофіційний, релігійний, неправдивий, ритуальний, лайливий, етикетний, фольклорний та міфологічний дискурси [26].

У праці 1992 року німецький філософ і соціолог Габермас також здійснив поділ дискурсу на: педагогічний, батьківський, етичний, релігійний, містичний, науковий, критичний, політичний, адміністративний, діловий, юридичний, військовий, спортивний, медичний, рекламний та масово інформаційний [42].

Як ми бачимо, багато вчених з різних галузей гуманітарних знань зверталися до класифікації дискурсу. Сьогодні ми маємо змогу посилатися на будь-яку з вищезазначених, однак серед усіх для себе виокремили класифікацію українських лінгвістів Шевченко І. та О. Морозова, які запропонували наступні критерії розрізнення типів і підтипів дискурсу за:

- 1) формою: усний і письмовий;
- 2) видом мовлення: монологічний або діалогічний;
- 3) адресатним спрямуванням: інституційний і персональний;
- 4) умов різних настанов і комунікативних принципів: аргументативний, конфліктний та гармонійний дискурси;
- 5) соціально-ситуативним параметром: політичний, адміністративний, юридичний, військовий, релігійний, медичний, діловий, рекламний, педагогічний, спортивний, науковий, медійний (дискурс засобів масової інформації), електронний (інтернет-дискурс), тощо;
- 6) різноманітними характеристиками адресанта й адресата: соціально-демографічний критерій (дитячий, підлітковий дискурси та дискурс людей похилого віку, дискурс жіночий і чоловічий, дискурс мешканців міста й села); соціальнопрофесійний критерій: дискурс моряків, будівельників, шахтарів; соціально-політичний критерій (дискурс комуністів, демократів);
- 7) функціональною та інформативною складовими: спілкування інформативне (емотивний, оцінний, директивний дискурси) та фактичне;

8) критерієм формальності та змістовності у функціонально-стильовому аспекті відповідно до жанрів і реєстрів мовлення: художній, публіцистичний, науковий, офіційний і неофіційний, та інші [34, с. 233].

1.3. Військовий дискурс у сучасній лінгвістиці

Військова сфера завжди була, є і буде залишатися актуальною, оскільки вона стосується безпеки і захисту держави від зовнішніх загроз. Кожна суверенна держава має власну армію та незалежно від часу постійно модернізує військову техніку, удосконалює засоби ведення війни, активно розробляє новітні зразки озброєння. Сильна армія – це ознака того, що держава може забезпечити захист національної гідності, суверенітету, інтересів народу та територіальної цілісності, оскільки змагання між державами за геополітичний вплив та контроль над ресурсами і територіями призводить до конфліктів, а військові сили можуть бути необхідними в певній ситуації.

Першим науковцем, хто займався вивченням війни та комунікації в ній, вважається воєнний історик, Геродот, який є не лише «батьком історії». У своїх працях він приділив велику увагу війнам, до прикладу у трактаті «Історія», що складається з дев'яти книг, детально описав греко-перські війни.

Згодом вивченню війни та військового дискурсу приділили увагу китайські мислителі Сунь-цзи та У-цзи, пруський військовий теоретик та історик Карл фон Клаузевиц, який здійснив переворот в теорії військових наук, американський воєнно-морський теоретик Альфред Тайер Мехен та багато інших.

Глобальні воєнні конфлікти, такі як Перша та Друга світова війна і не тільки, здійснили вагомі внески у мову [54]. Сучасна мова переповнена залишками військової термінології, що увійшла в загальний вжиток з початком збройних конфліктів. Формування тісних зв'язків суспільства з

військовою термінологією відбувалося через вербування «громадянської армії». Переміщення військового контексту в домашню сферу також відбувалося через листи солдатів, або їх періоди відпусток і висвітлення війни засобами масової інформації. Саме використання військових термінів чи то в розмові, чи то в медіа дозволяє нам ідентифікувати «дискурс війни» або «військовий дискурс».

До вивчення військового дискурсу підходило багато сучасних дослідників. Серед них: Янчук С.Я., Балабін В.В., Нікіфорова О.М. Український мовознавець, Погонєць В.В., зауважив, що під «військовим дискурсом» ми розуміємо текст як комунікативну підсистему мовлення в сукупності з позамовними чинниками, якому властива мілітаризованість [24, с. 68]. Корольова Т., Соріч Р., Александрова О. додали, що це не лише комунікативна підсистема, а й військова когнітивно-комунікативна система, яка представляє собою систему концептів, основу яких складають військові концепти [14, с. 372].

Поширення військового дискурсу та інтерес до його вивчення активізується разом із початком збройних конфліктів, оскільки тоді він широко подається в маси з метою комунікації та використання для закликів до зброї, боротьби, мобілізації, впливу та формування громадської думки. На думку Адама Ходжеса, військовий дискурс стосується використання мови та соціальної взаємодії як посередницького елемента під час ведення збройного політичного конфлікту [37, с. 2].

Військовий дискурс може бути:

- 1) військово-політичної (наприклад: розмови, дискусії та обговорення, які стосуються воєнної справи, військової стратегії, оборони, безпеки та політичного впливу в контексті військових дій);

- 2) військово-технічної (наприклад: накази, бойове командування, інструкції, накази до польоту чи виконання завдання);
- 3) військово-спеціальної тематики (наприклад: військово-патріотичний) [23, с. 33-40].

1.3.1. Відповідність понять «військовий дискурс» та «воєнний дискурс»

Під час дослідження даної теми, ми помітили, що в україномовному середовищі існує «військовий» та «воєнний» дискурс. Хоч терміни мають різне значення та вживання прикметників може вплинути на правильне сприйняття контексту. Досить часто вони використовуються як взаємозамінні.

Військовий та воєнний дискурси є невід'ємною складовою сучасної комунікації та Стаднік І.О. проаналізував кореляційну залежність між ними двома. Він зауважив, що плутанина використання пов'язана з відсутністю чіткого, єдиного розуміння термінів і критеріїв семантичного розмежування у мовознавчій парадигмі. Термін «воєнний дискурс» окреслює більш широке поняття, оскільки стосується всього спектру комунікативних подій – і простору війн, і простору війська, тоді як «військовий» охоплює лише військово-технічні та військово-наукові матеріали та акти військового управління [30, с. 63-66].

Однак, український професор у сфері військово-історичних досліджень Лисенко О.Є. вважає, що термін «військовий» є родовим щодо терміну «воєнний» [19]. В англійській мові також існує два терміни «*military*» (військо) / «*war*» (війна), та вирази «*military discourse*» (військовий дискурс) / «*war discourse*» (воєнний дискурс), та в англійськомовному середовищі використовуються як взаємозамінні [40].

Дискусія серед науковців щодо сфери вживання цих двох термінів продовжується та конкретного розмежування нема. Тому слід розуміти, що

терміни «військовий дискурс» та «воєнний дискурс» можуть використовуватися як взаємозамінні, так і нести в собі різні значення в залежності від контексту.

1.4. Медіа простір та реалізація військового дискурсу в ньому

На підставі аналізу численних наукових праць про військовий дискурс, ми з'ясували, що це будь-якої форми комунікативний акт, який описує військові дії, звання, засоби ведення війни, тактику ведення війни, організацію військових формувань, тобто той що використовується у військовому контексті.

Межі військового дискурсу розширюються за рахунок численних зв'язків з іншими типами дискурсу. Погонєць В.В. зазначає, що він безпосередньо пов'язаний із публіцистичним, науковим, технічним, художнім дискурсами, медіа зокрема [24, с. 69].

Так, за допомогою засобів масової інформації військові можуть передавати певну інформацію і медіа є основним джерелом, однак не слід забувати, що медіа – це «четверта гілка влади» і вони переслідують власні цілі. З моменту винайдення зайняли одну з провідних позицій впливу на соціум, після законодавчої, виконавчої та судової гілки влади. Задля розгляду зв'язку між медійним та військовим дискурсом, слід детальніше дослідити засоби масової інформації та з'ясувати їх ключові завдання і функції.

Медіа простір – платформи і канали, які збирають, обробляють та поширюють інформацію для масових та локальних аудиторій, використовуючи різноманітні технічні засоби [9]. Головною метою ЗМІ вважається оперативне інформування окремих осіб, соціальних груп населення в цілому про події та явища у світі, конкретній країні, певному регіоні [2, с. 390-391]. Через правильну подачу інформації, взаємодію між адресантом та адресатом, адресант досягає поставленої мети. Аудиторія, чи

то глядач, чи то читач є адресатом повідомлень мас-медіа, тим на кого спрямований журналістський матеріал.

За форматом подачі засоби масової інформації поділяються на:

- 1) друковані;
- 2) електронні [25].

До друкованих засобів масової інформації відноситься преса, до електронних радіомовлення, телебачення, кінопродукція, аудіопродукція, інтернет. Кожен з них займав провідну позицію у свій час. Розвиток засобів масової інформації розпочався ще у 3300 роках до нашої ери, коли єгиптяни розпочали покращення ієрогліфів. Згодом багато книг було написано у стародавні часи і почали поширюватися як засоби масової інформації. Газета виникла приблизно в 1600 році нашої ери, однак їй знадобилося більше століття, щоб здобути визнання серед суспільства та розпочати свій вплив на соціум. На зміну друкованим засобам масової інформації прийшли електронні. У 1837 року відбулося представлення першого телеграфу Самюелем Морзе, а у 1844 році встановлення першої лінії, який полегшив спілкування. Революцію у цій галузі здійснив Александер Грем Белл у 1847 року винайшовши телефон. Сьогодні важко уявити повсякденне життя без телефону, оскільки не лише зникла необхідність бути прив'язаним до певного місця, чи при бажанні поспілкуватися з людиною їхати на інший кінець міста, а й став основним джерелом поширення інформації. Ще більшої втрати популярності друковані засоби зазнали з появою радіо та телебачення. У 1894 році винайдено радіо, та у 1925 – телебачення. Засобам масової інформації довелося йти в ногу з винаходами і стати технологічно залежними [55].

Засоби масової інформації завжди впливали на формування громадської думки. Сьогодні провідну роль серед населення займають саме електронні засоби масової інформації. Загалом з розвитком електричних

пристроїв, комп'ютерів та іншого, друковані ЗМІ відійшли на другий план, а інтернет став основним джерелом отримання будь-якої інформації. Сучасні дослідження це підтверджують. Наприклад, доведено, що в найбільшій мусульманській країні світу – Індонезії, населення станом на 2021 рік якої складає понад 273 млн. людей, електронні ЗМІ користуються найбільшою популярністю серед індонезійського населення, аніж друковані, оскільки це швидко, зручно, доступно у будь-який час. Із 100% опитуваних, 100% отримує інформацію саме з електронних джерел: 75% з них з соціальних мереж, і лише 25% - з телевізійних новин. Варто зазначити, що інтернет не лише стрімко розвивається, а вже став важливою частиною економіки, а стрімкий розвиток впливає на подачу контенту засобами масової інформації аудиторії.

Засоби масової інформації виконують наступні функції:

- 1) інформаційна;
- 2) критика та контроль [11].

Ключовим завданням інформаційної функції є не лише задоволення інформаційних потреб суспільства, а також просвітництво та соціалізація. ЗМІ вважають, що соціалізація є важливим елементом, однак не уся аудиторія цю думку розділяє. Наприклад, в Індонезії ведуться активні суперечки щодо соціалізації молодшого покоління через засоби масової інформації. З одного боку процес соціалізації важливий для збереження культурних цінностей, ідентичності, власної історії та традицій, з іншого медіа може повідомляти та зображувати небажану поведінку та ставлення, насильство та расизм [68, с. 3].

Критика та контроль відзначається широтою та необмеженістю свого об'єкта. Крім загальних функцій, засоби масової інформації мають власні специфічні функції, властивих лише їм, таких як редагування, чи оцінювання [11].

Надто часто поряд із засобами масової інформація з'являються терміни «пропаганда», «піар», «агітація». Це відбувається тому, що ЗМІ розраховані на переконання людей за допомогою функцій інформування та критики, контролю. Тут хочеться згадати про концепцію «Вікно Овертон», яка буквально є вікном можливостей для дискурсу в межах якого знаходиться та чи інша ідея. Задля досягнення поставленої мети за допомогою цієї концепції слід дотримуватися наступних кроків :

Крок 1. Неможливо.

Крок 2. Радикально.

Крок 3. Задовільно.

Крок 4. Розумно.

Крок 5. Стандартно.

Крок 6. Політична мова [6].

Оскільки концепція «Вікно Овертон» це штучне нав'язування, хоча здається, що все відбувається непомітно і, як здається, природним чином, засоби масової інформації активно її використовують для впливу на підсвідомість суспільства та просування власної ідеї.

Характер військового дискурсу в медіа напряму залежать від мети, цілей, завдання ЗМІ, тому виділяємо: інформаційний, пропагандистський, інформативний.

Сила засобів масової інформації набула світового визнання саме в період історичних подій таких, як, Війна за незалежність США, Французька революція, Перша світова війна, тобто збройних конфліктів. До прикладу, українське радіо за роки Другої Світової війни жодного разу не припиняло роботу, оскільки було основним джерелом інформації і засобом зв'язку. Цивільні збиралися біля радіоприймачів, щоб дізнатися останні новини, військові мали змогу комунікувати між собою, в свою чергу, державні керівники зверталися до народу і оголошували всесвітньо важливі рішення.

Тому з початком Другої світової війни радіо стало джерелом неймовірного політичного впливу та основним інструментом пропаганди [28].

Однак, ворожнеча між військовою сферою та медіа також існує. Яскравим прикладом є звинувачення США засобів масової інформації у поразці у війні у В'єтнамі, оскільки ті бездумно публікували інформацію про тактичні та стратегічні рішення. В свою чергу ЗМІ, звинувачують військових у тому, що ті не намагалися зрозуміти суть їх роботи, тим самим приховуючи низку поразок [45 с. 236]. Слід прийняти той факт, що суперечки між ними існували і будуть існувати, оскільки засоби масової інформації прагнуть отримати не лише повну, правдиву інформацію, їм потрібен ексклюзив, сенсація, скандал, тоді як військова сфера вимагає таємності і чіткості в багатьох аспектах. До прикладу, в Україні діють обмеження на поширення інформації, що стосується військової та оборонної сфери, а саме за несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану передбачене покарання позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років відповідно до статті 114-2 Кримінального кодексу України [17].

Отже, незважаючи на те що засоби масової інформації є ключовим джерелом поширення військового дискурсу, військова сфера з міркувань безпеки нації вимагає таємності в певних аспектах. Тоді як, головною функцією медіа є інформування широких мас про події, що відбуваються у світі, в тому числі і військові конфлікти, заяви головнокомандувачів і т.д. Крім того, медіа при поширенні такого роду інформації можуть переслідувати власні цілі, завдання та мету, що часто призводить до викривлення фактів та є неприйнятним для військової сфери.

Висновки до першого розділу

Підсумовуючи вище зазначене, можна зробити висновок, що незважаючи на велику кількість праць українських та зарубіжних вчених, вивчення дискурсу залишається актуальним та одним з спірних напрямків сучасної лінгвістики. Наразі серед мовознавців немає одностайності щодо трактування поняття дискурсу. З'ясовано, що дискурс – це будь-який за формою, видом мовлення, адресатним спрямуванням, умов різних настанов і комунікативних принципів, соціально-ситуативним параметром, різноманітними характеристиками адресанта й адресата, функціональною та інформативною складовими, критерієм формальності та змістовності у функціонально-стильовому аспекті відповідно до жанрів і реєстрів мовлення зв'язний текст в сукупності з екстралінгвістичними та прагматичними, соціокультурними та іншими факторами.

В сучасній лінгвістиці постає питання розмежування понять «військовий дискурс» та «воєнний дискурс», оскільки терміни використовуються як взаємозамінні, хоча несуть у собі різне значення в залежності від контексту. Військовий дискурс стосується використання мови та соціальної взаємодії як посередницького елемента під час спілкування, дискусій, передачі інформації та формування уявлень про військові питання, в тому числі під час ведення збройного політичного конфлікту.

Межі військового дискурсу розширюються за рахунок численних зв'язків з іншими типами дискурсу, медіа зокрема. Оскільки за допомогою засобів масової інформації відбувається постійний інформаційний обмін. Однак, не слід забувати, що медіа передбачають у поширенні військового дискурсу власні інтереси. Саме тому в результаті обробки військового дискурсу засобами масової інформації поширюється видозмінений варіант. Задля запобігання поширенню недостовірної інформації, слід її перевірити,

оскільки військова сфера вимагає чіткості, ясності, правдивості на надзвичайно високому рівні.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ІНДОНЕЗІЙСЬКОМОВНОГО ВІЙСЬКОВОГО ДИСКУРСУ

Детальне вивчення військового дискурсу включає багато пересічних галузей, які поділяють інтерес до мови та соціальної взаємодії, таких як лінгвістика, риторика та ін. Дослідження, які пов'язані з підходом, відомим як критичний аналіз дискурсу, найбільш вагомі, оскільки вчені намагалися зрозуміти мікрорівневі дискурсивні стратегії та вийти за межі широких досліджень риторики та пропаганди.

Обговорюючи тему військового дискурсу, її неможливо розглядати окремо від армії. Військовий дискурс відображає не лише ідеологію, цінності та цілі армії, але й є частиною стратегії та тактики, які використовуються для досягнення військових цілей. За версією *Global Fire Power (GFP)* Індонезія посідає 13 місце серед найсильніших армій світу [4]. *Tentara Nasional Indonesia* або *TNI* (Збройні сили Індонезії) були створені 5 жовтня 1945 року після проголошення незалежності Республіки Індонезія 17 серпня 1945 року [56, с. 7]. Вони відомі здійсненням вагомого внеску у збереження національної безпеки та стабільності країни. Висловлювання командира головного військового регіонального полку Джая/Джаякарти полковника піхоти Тото Рінанто дає точний опис Збройним силам Індонезії [60]: «Лише люди, які мають дисципліну, дух, витривалість, терпіння, наполегливість, старанність та міцність характеру з відмінною фізичною витривалістю, здатні успішно пройти цей курс». Хоч Індонезія є острівною країною, проте при підготовці військовослужбовців робить акцент саме на фізичні та тактичні здібності військових в бойових ситуаціях.

2.1. Жанри індонезійськомовного військового дискурсу та їх структурні особливості

Як було зазначено у попередньому розділі, військовий дискурс реалізовується в медіа просторі, та з'ясовано, що за допомогою засобів масової інформації передається більшість інформації військової тематики. Проаналізувавши засоби масової інформації Індонезії, ми виокремили найбільш поширені жанри військового дискурсу:

- 1) наказ (*Perintah Militer*);
- 2) звіт та оцінка (*Laporan dan Evaluasi Militer*);
- 3) промова (*Pidato dan Ucapan Militer*);
- 4) репортаж (*Reportase*);
- 5) інтерв'ю (*Wawancara Militer*);
- 6) прес-реліз (*Siaran Pers Militer*).

Жанри військового дискурсу та системи, у яких вони функціонують, обумовлюють структурні, лексичні та граматичні особливості, а також ми виокремили додаткові особливості, які залежать від суспільних, культурних, історичних, політичних та геополітичних чинників.

Однією з ключових особливостей військового дискурсу вважається історичність [5, с. 6]. Кожен тип мовленнєвої діяльності, включаючи військовий дискурс, обумовлений конкретними історичними умовами існування. В момент значущих історичних подій активізується його вивчення.

Філіпс Л.Дж. зазначила, що дискурс – це форма соціальної взаємодії та соціальної практики, що формує соціальний світ [32, с. 39]. Тому виокремлюємо соціальність, як одну з особливостей військового дискурсу, оскільки він відбувається в соціальному контексті та включає в себе взаємодію між різними соціальними групами та інституціями.

Військова комунікація є ключовим фактором та може стати вирішальною в питанні життя і смерті [41], оскільки у разі недостатньої чіткості та точності комунікації можуть виникнути різноманітні проблеми, що можуть призвести до серйозних наслідків. Роберт Б. Тейлор, командир

151-го відділення дозаправки літаків в повітрі базуючись на власному професійному досвіді зауважив, що: «Ефективна комунікація потребує не лише здатності чітко висловлювати інформацію, але й активно слухати та розуміти точку зору інших людей ...У військовій справі ми працюємо з людьми з різним минулим та досвідом, тому ефективна комунікація є важливою для створення дружньої та ефективної команди [48]».

Військовослужбовець Ніколас Перес сформував шістнадцять принципів ефективної комунікації, а саме: ясність, стислість, емпатія, активне слухання, впевненість, мова тіла, часові характеристики, адаптивність, позитивна мова, зворотній зв'язок, задавання питань, розповідь, гумор, тон, невербальна комунікація, емоційний інтелект [48].

Аналізуючи особливості військового дискурсу, важливо звернути увагу на особливості професійної комунікації військових та специфіку діяльності. Їм характерна стислість, надзвичайна ясність і точність, що виключає будь-яку двозначність [8]. До прикладу, військовий наказ командира вимагає лаконічного та чіткого пояснення команди чи подальших дій, для правильності його виконання, що формулюється завдяки використанню клішованих мовних фраз. Чіткий і стислий обмін інформацією завжди був запорукою успішної військової операції.

Як ми раніше зазначали, основним поділом будь-якого дискурсу вважається поділ за його формою, а саме на: усний та письмовий. Вони мають як спільні ознаки: спрямовані на передачу інформації від адресанта до адресата, метою є вплив на оточуючих, будується на основі мовних засобів та ознаки які вищезазначені, так і відмінні. Усний дискурс зазвичай супроводжується засобами невербальної комунікації та інтонацією, тоді як письмовий - різноманітними засобами виразності, наприклад: використання курсиву чи написання цілого слова великими літерами. Розглянемо детальніше невербальну та комунікацію мови тіла. Люди використовують не лише комбінацію слів для обміну інформацією, а й жести, залучають міміку.

Невербальна комунікація відіграє значну роль для отримання інформації серед військових. Кожен жест несе у собі значення, наприклад: піднята рука означає команду «приготуватися» або «тихо», чи основний жест вітання серед військових «*penghormatan*» (повага). Військову честь зобов'язані віддавати один одному всі військовослужбовці. Вони займають чітку позицію, випрямивши руки вздовж боків. Першим віддають військову честь підлеглі і молодші за військовим званням. Права рука залишається рівною та піднімається так, щоб лікоть був на одній лінії з плечима (під кутом 45 градусів до землі) [59]. Цікавим фактом є те, що 5 пальців руки відповідають п'яти принципам Панчасіли, офіційній індонезійській філософській доктрині: віра в єдиного Бога, справедлива та цивілізована гуманність, єдність держави, демократія, що спрямовується розумною політикою консультацій та представництва, здійснення соціальної справедливості для всього народу Індонезії [50]. Ведучим є вказівний палець, тоді як в українській версії вітання військових – середній повинен торкатися нижнього краю головного убору. Правильність виконання вважається проявом військової поваги. Невербальні елементи є національно-специфічними і можуть відображати колорит країни [31, с. 106]. Вони можуть бути схожими, але нести в собі кардинально інший сенс, що важливо розуміти перекладачу.

Як вище зазначалося, жанри військового дискурсу та системи, у яких вони функціонують, обумовлюють структурні особливості. Існують жорсткі обмеження на всіх рівнях, починаючи з макроструктури тексту до абзаців, речень і зворотів, дотримуючись стандартизованих форм. Структурування забезпечує чіткість та зрозумілість передачі інформації. В залежності від типу військового дискурсу, завдання комунікативного характеру, текстовий матеріал документа набуває ту чи іншу форму організації.

Військовий наказ полягає в передачі військовим підрозділам чітких та обов'язкових вказівок щодо виконання певних завдань та дій. Усний та

письмовий наказ різниться за вимогами. Структура письмового військового наказу наступна:

I. Шапка:

1. У верхній частині письмового наказу подається повна назва установи, що видала наказ (*MARKAS BESAR TENTARA NASIONAL INDONESIA PUSAT INFORMASI DAN PENGOLAHAN DATA* – Генеральний штаб Збройних сил Індонезії Центр інформації та обробки даних)

2. Логотип

3. Нижче вказується назва документу (*SURAT PERINTAH* – Наказ) та порядковий номер вихідного документу (малюнок 2.1.1.):

II. Вступ:

- 1) коротка інформація про що наказ (*Pertimbangan: ...*);
- 2) база (*Dasar: ...*);

III. Основна частина.

- 1) наказ (*Diperintahkan*);
- 2) кому (ім'я, посада, підрозділ) (*Kepada: ...*);
- 3) причина (основна інформація) (*Untuk: ...*);
- 4) завершення (*Selesai*).

IV. Заключна частина:

- 1) дата;
- 2) підпис;

- 3) повне ім'я адресанта;
- 4) найменування посади;
- 5) зазначення копій (якщо необхідно).

Для побудови чіткого усного військового наказу, як правило, адресант використовує правило «5WR» (розшифровується як: *who* (хто), *what* (що), *when* (коли), *where* (куди), *why* (чому) *requirements*) [51]. Усному військовому наказу притаманна чіткість та лаконічність, тому для побудови таких наказів використовуються прості речення, наприклад:

Адресант: - *Siswa nomor helm 124, ambil pasukan!*
(студент з шоломом під номером 124, займи позицію!)

Адресат: - *Siap* [67]!
(готово!)

Адресант: - *Saat makan pun, siswa tidak ada yang berbicara di meja makan, jelas ini?*
(навіть за обіднім столом ніхто зі студентів не говорить, це зрозуміло?)

Адресат: - *Siap, jelas* [67]!
(готово!)

Військовий звіт – вид звітності, наприклад, оцінка, щодо виконання обов'язків Збройних сил Індонезії у сфері міжнародного співробітництва. Такого роду військовий дискурс завжди великий за об'ємом, може містити таблиці, графіки, декілька розділів. Структура його наступна:

I. Шапка:

1. У верхній частині зліва подається повна назва установи, що підготувала документ (*INSPEKTORAT JENDERAL ANKGAT DARAT INSPEKTORAT UTAMA TERITORIAL* – Генеральна військова інспекція Головна територіальна інспекція).

2. Назва документу (*Laporan Evaluasi Pengawasan dan Pemeriksaan Bidang Teritorial Semestr I TA 2016* – Звіт про оцінку контролю та перевірки у сфері територіальних питань за перший семестр 2016 року).

II. Основна частина:

1. Перший розділ (*BAB I*):

- 1) база (*Dasar*),
- 2) мета і завдання (*Maksud dan Tujuan*),
- 3) обсяг і порядок (*Ruang Lingkup dan Tata Urut*).

2. Другий розділ (*BAB II*):

- 4) детальний опис виконання заходів під назвою «*Pelaksanaan Kegiatan*»,
- 5) розділ подання результатів «*Hasil*» є найоб'ємнішим, оскільки описується детально пророблена робота,
- 6) подається виокремлена інформація адресантом із назвою розділу «*Hal-hal yang menonjol*».

3. Третій розділ (*BAB III*):

- 7) ключове (*Umum*),
- 8) аналіз (*Analisa*),
- 9) оцінка (*Evaluasi*),

4. Четвертий розділ (*BAB IV*):

- 10) висновок (*Kesimpulan*),
- 11) пропозиція (*Saran*),

5. П'ятий розділ (*BAB V*):

- 12) (підрозділ без заголовку) підведення підсумків.

III. Заключна частина:

- 1) місто та дата,
- 2) підпис,
- 3) повне ім'я адресанта,
- 4) найменування посади,
- 5) зазначення копій (за необхідністю) [65].

Важливо зазначити, що засоби масової інформації не дотримуються вимог структури військового дискурсу при його подачі, або взагалі поширюють уривок вирваний з контексту. Коли мова йде про військовий дискурс, ЗМІ обирають ключову інформацію з тих самих наказів про призначення, військові операції, характеристику військової техніки, опис дій військових формувань та адаптують під свою цільову аудиторію.

Промова передбачає собою лідерську, емоційну, згуртування, спонукально-вчинкову, мобілізаційну, результативну, піднесено-підкріплюючу функцію [16, с. 129]. Структура усної промови військового дискурсу включає в себе вступ, основну частину та висновок. Зазвичай, такі промови дублюються у письмовому варіанті і поширюються засобами масової інформації як у повному форматі, так і частковому. Письмова і усна промова ідентичні на лексичним наповненням та структурою. У письмовому лише додається заголовок (*Sambutan Menteri Pertahanan Republik Indonesia Pada Peringatan Hari Bela Negara* [70] – Виступ Міністра оборони Республіки Індонезія з нагоди відзначення Дня національної оборони) та дата (*Sabtu, 19 Desember 2020* [70] – Субота, 19 грудня 2020 року).

Репортаж з місця подій. Структура репортажу при всій різноманітності його композиційної побудови зазвичай включає наступні елементи: інформацію про подію, передачу атмосфери події, інтерв'ю з учасниками або свідками події (якщо воно вже відбулося), опис (в радіорепортажі) або показ (в телевізійному репортажі) події. На сьогоднішній день телерепортаж є найпоширенішим та найактуальнішим, оскільки на відміну від радіо або газетного репортажу не лише інформує, а я наглядно демонструє. Структура його наступна:

I. Оскільки військовий дискурс поширюється телевізійним каналом, він розпочинається із підводки ведучого, який коротко подає основну інформацію з акцентом на те, що може зацікавити глядача.

II. В основній частині адресант створює зміст, який буде зрозумілим, цікавим та інформативним для аудиторії, подає детальний опис події (де? коли відбулася) підкріплюючи фактами і подробицями, свідченнями очевидців, інтерв'ю (за можливістю).

III. Закінчення є важливим елементом репортажу, де обов'язково повторно зазначається місце відзнятого матеріалу та адресант: *Dari Orikhiv Iqbal Himawan, Levie Wardhana, Metro TV* [58] – Оріхів, Ікбал Хімаван, Леві Вардана, Метро ТВ.

Додаткова інформація, що подається разом із військовим дискурсом засобами масової інформації:

I. Назва каналу (за необхідністю додатково зазначається: ексклюзивний матеріал чи пряме включення) – графічний елемент.

II. Назва телерепортажу.

III. Складовою будь-якої інформаційної телепередачі є рухомий рядок. Як правило, він не вимагає обов'язкового перекладу, оскільки використовується для поширення додаткової інформації та поєднання щонайменше двох різних тем чи історій. Щоб інформація була прочитана, текст в рухомому рядку подається великими літерами використовуючи скорочення та аббревіацію.

Якщо телерепортаж публікується в соціальних мережах, наприклад *YouTube*, додатковими його елементами є:

IV. Анотація, де обов'язково зазначається: місце (*Orikhiv, Zaporizhzhia, Ukraina* – Оріхів, Запоріжжя, Україна), час (*Feb 20, 2023* – 20 лютого 2023 року), учасники (*Iqbal Himawan dan Levie Wardana* – Ікбал Хімаван та Леві Вардана), кількість переглядів, хештеги, або ключові слова.

V. Коментарі важлива складова, оскільки матеріал спрямований на аудиторію задля отримання зворотної реакції [58].

Отже, однією з основних особливостей військового дискурсу є його структура. Стандартизовані форми у кожного жанру різні. Проте засоби

масової інформації методом фільтрації відбирають інформацію, адаптують під цільову аудиторію і публікують виходячи з цього. Саме тому структура військового дискурсу в ЗМІ може не відповідати оригіналу. Процес фільтрації та адаптації може бути зумовлений різними факторами, такими як політичні, комерційні або етичні міркування. В результаті, публіка отримує відображену версію військової дійсності, яка може бути спрощеною або обраною з конкретною метою. Тому при споживанні військової інформації через ЗМІ, важливо звернутися до різних джерел та перевірити її для отримання більш повного та об'єктивного уявлення про військові події.

2.2. Лексичні та стилістичні особливості індонезійськомовного військового дискурсу

Яскраво вираженою ознакою будь-якого дискурсу є його лексична наповненість. Специфічність діяльності військовослужбовців обумовлює регулярне використання ними вузькопрофесійної лексики. Корольова Т., Соріч Р. та Александрова О. стверджують, що в силу їх різноманітних структур ключова складність при перекладі виникає саме в роботі з військовою термінологією, скороченими лексичними одиницями, виразами та конструкціями [14, с. 369-382].

Оскільки військовий дискурс належить до військово-політичної; військово-технічної; військово-спеціальної тематики, вони будуть різнитися лексичною наповненістю. Аналізуючи особливості лексичної наповненості індонезійськомовного військового дискурсу, слід також виокремити дискурс військово-патріотичної тематики, однак науковці в класифікаціях його не виділяють. Виокремленість зумовлюємо, використанням індонезійцями великої кількості термінології патріотичного характеру, на що вплинув історичний чинник. Після історичних подій, військові взяли на себе роль сторожів національності єдності. Індонезійська армія дуже пишається власною історією революційної народної армії та званням головного рушія незалежності Індонезії. Тому військовому дискурсу притаманне залучення у

великій кількості національних символів та елементів патріотичного характеру, демонстрація компетентності Верховного Головнокомандувача (президента).

Лексична наповненість військового дискурсу залежить від стилю мовлення, а саме:

- 1) формальний (представлений літературною, як нейтральною, так і термінологічною лексикою);
- 2) неформальний (представлений літературною та не літературною лексикою, до останніх відносимо: сленг, жаргонізми, професіоналізми) [26, с. 1-4].

Серед лексичних особливостей військового дискурсу виділяємо:

1. У військовому дискурсі переважає військова термінологія, наприклад: *personel militer* (військовослужбовець), *prajurit* (солдат), *perang* (війна), *tugas militer* (військовий обов'язок), *tugas* (призначення), *siaga tempur* (бойова тривога) [10].

Ми здійснили поділ індонезійськомовної військової термінології наступним чином:

а) номінації структурних одиниць оперативного-тактичного та оперативного-стратегічного рівня: *TNI Angkatan Darat (AD)* (Сухопутні війська Індонезії), *TNI Angkatan Laut (AL)* (Військово-морські сили Індонезії), *TNI Angkatan Udara (AU)* (Військово-повітряні сили Індонезії), *Detasemen Jala Mangkara* (антитерористичні сили спеціальних операцій), *Komando Intai Para Amphibi* – десантно-розвідувальний загін;

б) номінації організаційних одиниць: *korps* (корпус), *divisi* (дивізія), *batalyon* (battalion), *kompil* (рота), *resimen* (полк), *pelaton* (взвод), *squadron* (найменше військове відділення), *kesatuan* (формування), *regu* (група);

в) назви вищих командних органів військового управління: *Pangliman TNI* (Головнокомандувач Збройних Сил Індонезії), *Wakil Pangliman TNI* (заступник Головнокомандувача Збройних Сил Індонезії), *Kasad* (командувач армією), *Kasal* (командувач Військово-Морських Сил), *Kasau* (командувач Повітряних Сил), *Kasum TNI* (командувач спеціальних сил Збройних Сил Індонезії), *Itjen TNI* (Генеральний інспектор Збройних Сил Індонезії) [71];

г) найменування осіб за їх військових фахом, посадою або званням: *perwira* (офіцер), *perwira tinggi* (вищий офіцер), *perwira menengah* (старший офіцер), *perwira pertama* (молодший офіцер), *bintara* (сержант), *tamtama* (рядовий), *taruna* (курсант);

д) найменування військового документування та діловодства: *Tabel Organisasi dan Peralatan (TOP)* (Таблиця організації та обладнання), *Daftar Susunan Personel dan Peralatan (DSPP)* (Список особового складу та техніки);

е) найменування засобів ведення війни: *senjata laras panjang* – довгоствольна зброя, *senjata genggam* – пістолет, *pistol* – пістолет, *peluncur roket multiple* – реактивна система залпового вогню, *bayonet* – багнет, *senjata nuklir* – ядерна зброя, *senapan* – гвинтівка, *mesiu* – димний порох, *proyektil* – металевий предмет, *senapan mesin ringan* – легкий кулемет, *senapan mesin sedang* – станковий кулемет [63].

Як вище зазначалося, історичність є однією з особливостей військового дискурсу. Історичний фактор впливає на лексичну наповненість, тому вона характеризується як нестабільна. До прикладу, військовий дискурс до 20-го століття буде значно різнитися від дискурсу з початком швидкої механізації всіх засобів ведення війни, а саме під час заміни кінських сил двигунами внутрішнього згоряння разом із більш ефективним озброєнням. Зміни відбулися не лише на полі бою, а й в мовному середовищі: у вжиток увійшли нові лексичні одиниці, та випали з обігу деякі найменування. Військовий дискурс певного періоду вимагає індивідуальних підходів до вивчення,

оскільки функціонування дискурсу напряму пов'язане з історичними соціокультурними умовами, з причини якої він виник та розвивається. Що стосується армії і військових технологій, то їх склад також нестабільний. Вони безперервно змінюються, що також призводить до випадання деяких слів зі спілкування.

На думку Байло Ю. В., основна функція військового терміна – номінативно-дефінітивна [1, с. 64]. Тобто називання та визначення спеціального поняття військової сфери діяльності, що регламентується у визначених межах дефініцією.

2. Слід приділити окрему увагу **абрєвіації**, оскільки індонезійська мова насичена величезною кількістю скорочень. Скорочену форму повного слова набагато легше вимовляти і швидше писати, аніж кожне слово окремо. Подаємо приклади абрєвіатур індонезійськомовного військового дискурсу: *TNI – Tentara Nasional Indonesia* (Збройні Сили Індонезії), *Puspen TNI – Pusat Penerangan* (прес-служба Збройних Сил Індонезії), *PROTAP – Prosedur tetap* (стандартна процедура), *RANTIS – Kendaraan Takris* (тактичний автомобіль), *OPS MIL – Operasi Militer* (військова операція), *BNPP – Badan Nasional Pencarian dan Pertolongan* (пошуково-рятувальна операція), *RAI – Baterai* (батарея) [72].

3. Індонезійська мова насичена великою кількістю запозичених слів з нідерландської, португальської, арабської та інших мов, однак значного англійського впливу вона зазнала саме в епоху глобалізації. Наразі в індонезійськомовному військовому дискурсі переважають англіцизми, до прикладу: *keamanan, pencarian arah dan jamming* – англ. *jamming* (безпека, пошук напрямку та перешкодження радіосигналів), *brigade* – англ. *brigade* (бригада), *korps* – англ. *corps* (корпус), *resimen* – англ. *regimen* (полк), *kompi* – англ. *company* (рота), *CBM – Confidence Building Measures* (заходи зміцнення довіри) [63].

4. Мовні кліше – специфічна риса індонезійськомовного військового дискурсу в медіа просторі: *sinyal angkatan laut* (морський сигнал), *gelombang mikro terrestrial* (наземне мікрохвильове випромінювання), *pemancar troposfer* (тропосферний передавач), *sistem dan peralatan komunikasi satelit* (системи та обладнання супутникового зв'язку), *pengawasan dan analisis sinyal* (моніторинг та аналіз сигналів) [63].

Використання гасел у військовому дискурсі вважається формою кліше: «*Berani, Disiplin, Setia*» (Відвага, Дисципліна, Вірність).

5. До військових реалій ми відносимо найменування військових службовців, посад, підрозділів, зброї, обмундирування і т.д., наприклад: *Kementrian Pertahanan* (Міністерство оборони); *Pancasila* (Панчасіла) – офіційна індонезійська філософська доктрина, *Sapta Marga* (Сапта Марга) – обіцянка задля створення військового духу серед військових.

6. Мельник П. П. та Юрковська М. М. зазначили, що військова лексика є складною системою, яка включає в собі поняття пов'язані як з побутом військових, так і з їхніми безпосередніми завданнями на службі [22, с. 138]. У побуті військовими використовується сленгові мова. Практично вся формальна лексика, має свої неформальні відповідники. Фактично вони є стилістичними синонімами власне військових термінів. Військовий сленг використовується військовослужбовцями під час неформальної комунікації між собою, однак цивільний від індонезійського військового його ніколи не почує. Чіткість, лаконічність, мовлення без елементів емоційного забарвлення завжди відрізняє індонезійського військовослужбовця від цивільного, оскільки індонезійська військова сфера вимагає від військових професіоналізму навіть не в робочий час.

2.3. Граматичні особливості індонезійськомовного військового дискурсу

Граматика поділяється на морфологію та синтаксис, тому у цьому розділі детальніше розглянемо морфологічні та синтаксичні особливості індонезійськомовного військового дискурсу.

1. Морфологічні особливості військового дискурсу обумовлюємо специфікою словотвору лексичних одиниць:

а) оскільки індонезійська мова відноситься до аглютинативного типу мов, тобто твориться префіксально-суфіксальним способом: *men* – частина мови (функція префікса: творення дієслова): *memeriksa* (перевіряти), *melaporkan* (звітувати), *menembaki* (стріляти); *men* – частина мови – *kan* (функція префікса та суфікса: творення дієслова): *memproklamirkan* (проголошувати); *ber* – частина мови (функція префікса: творення дієслова): *bercuti* (піти у відпустку), *berpangkat* (мати звання), *bertugas* (призначений); *ke* – частина мови – *an* (функція префікса та суфікса: творення іменника): *keahlian* (професіонал), *kesatuan* (формування); частина мови – *an* (функція суфікса: творення іменника): *ledakan* (вибух); *di* – частина мови (функція суфікса: творення пасиву): *dibentuk* (сформована);

б) спосіб редуплікації (використовується для творення множини): *banunan-bangunan* (будівлі), *pos-pos* (пости);

в) аббревіація: *STM* – *sekolah taktik militer* (тактика малих формувань), *PLTN* – *Pembangkit Listrik Tenaga Nuklir* (атомна електросанція), *PBB* – *Perserikatan Bangsa-Bangsa* (Організація Об'єднаних Націй), *SDM* – *sumber daya manusia* (людський ресурс) [63].

Дієслова і індонезійські мові не мають категорії часу чи способу. Час твориться за допомогою допоміжних слів: 1) минулий час: *sudah* / *pernah* / *telah* (вже) + дієслово; 2) теперішній час: *belum* (ще ні) + дієслово; 3) майбутній час: *akan* (буду) + дієслово.

2. Синтаксичні особливості військового дискурсу.

Побудова речень в мові оригіналу та мові перекладу різняться. Ознайомлюючись із синтаксичною побудовою речення індонезійської мови, слід насамперед звернути увагу на підмет та присудок, які має своє постійне місце. Прості та складні речення в індонезійській мові творяться наступним чином [27]:

підмет (S) + присудок (P) + додаток (O) + доповнення (Pel) + обставина (K)

Військовому дискурсу характерна стислість та ясність, тоді як посадовій особі командного складу в збройних силах – здатність чітко та лаконічно формулювати накази та розпорядження. При формулюванні наказу використовуються прості речення задля швидкості сприйняття, оскільки короткий та зрозумілий зміст дозволяє швидше сприймати і запам'ятовувати інформацію. Вважається, що прості речення більш зрозумілі адресату, оскільки не містять складних багатокomпонентних фраз, що допомагає уникнути двозначності, до прикладу формулювання «8 *Wajib TNI*» (8 обов'язків Збройних Сил Індонезії):

Оригінал: *Bersikap ramah tamah terhadap rakyat* [61].

Переклад: Будь доброзичливим до людей.

Просте поширене речення другорядними членами речення.

Оригінал: *Siap!*

Переклад: Готовий!

Просте непоширене речення.

Приклад складного речення військового дискурсу:

Оригінал: *Kyiv juga menuding bahwa Moskwa turut menyerang pembangkit tersebut* [75].

Переклад: Київ також стверджує, що Москва допомогла атакувати завод.

Складне речення, зв'язане сполучником *bahwa*.

S1 + P1 bahwa S2 + P2 + O

Оригінал: *Zelensky menegaskan pada Kamis misi semacam itu hanya dapat dilakukan melalui wilayah yang dikuasai Kiev, sambil menyerukan penarikan segera dan tanpa syarat pasukan Rusia dari daerah tersebut [74].*

Переклад: У четвер Зеленський підтвердив, така місія може бути здійснена лише через контрольовану Києвом територію, водночас закликав до негайного виведення російських військ із цього району.

S1 + P1, S (пропущений) + P2, P3

Складне безсполучникове речення. Може здатися, що *sambil* виступає сполучником, однак це службове дієслово, що виражає одночасність дії.

Обговоривши ключові структурні, лексичні та граматичні особливості індонезійськомовного військового дискурсу, слід згадати за зв'язність та цілісність тексту. Зв'язність, або когезія, відповідає за граматичний та лексичний зв'язок у тексті чи реченні, тоді як або когерентність – за логіко-семантичну, граматичну та стилістичну співвіднесеність [20, с. 14]. Цих два явища є дуже важливими аспектами дискурсу, оскільки вони сприяють його зрозумілості, послідовності та логічності.

Висновки до другого розділу

Військовий дискурс кожної країни різниться, тому вимагає детального вивчення кожного. Він залежить від суспільних, культурних, історичних, політичних та геополітичних чинників, у системі яких він функціонує. Військовий дискурс неможливо вивчати окремо від армії. Армія є основним суб'єктом військового дискурсу, відіграє значну роль у його розповсюдженні, впливає на форму, зміст, характер та особливості загалом.

Жанрова різноманітність обумовлює структурні особливості індонезійськомовного військового дискурсу. Також, йому характерні особливості на лексичному та стилістичному (насиченість військовою термінологією, яка характерна лише для військової сфери спілкування, номенклатури, спеціальних скорочень та аббревіацій, умовних позначень, запозичених слів, клішованих мовних фраз, реалій, що використовуються лише у військових матеріалах), граматичному (морфологічному та синтаксичному) рівнях.

Все це пов'язано з певним функціональним навантаженням, яке характеризує військову сферу спілкування: стислість, лаконічність, чіткість і конкретність формулювань, точність і ясність викладу інформації з уникненням двозначності, що забезпечує логічну послідовність викладу думок, чітке відмежування однієї думки від іншої, легкість сприйняття переданої інформації.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІНДОНЕЗІЙСЬКОМОВНОГО ВІЙСЬКОВОГО ДИСКУРСУ

3.1. Військовий дискурс як спеціальний вид перекладу

Переклад в усі часи виконував важливу цивілізаційну місію та продовжує це робити в епоху глобалізації. Сучасне перекладознавство включає в себе текстологічні, когнітологічні, культурологічні та соціологічні складові [7, с. 59].

Військовий переклад відноситься до спеціального перекладу [46], оскільки військові матеріали кожної країни різняться від інших лексичними, стилістичними, морфологічними, граматичними та синтаксичними особливостями. Вищезазначені особливості вимагають правильного підбору методів та технік від військового перекладача. В той час як військова сфера діяльності – високого рівня точності та вірності в передачі інформації задля забезпечення успішної військової діяльності, захисту життя та здоров'я військовослужбовців, мирного населення. Військовий перекладач – головний суб'єкт ЛЗВ, офіцер-філолог, який володіє сформованими на професійному рівні міжкультурними, білінгвальними, психолінгвістичними, мовленнєво-розумовими компетенціями для виконання функцій і завдань службової діяльності [46].

Люсія Моліна та Ампаро Уртадо Альбір у класифікації подали техніки перекладу різного виду дискурсу від найбільш вживаних до найменш поширених [72]:

1. Лексичні:
 - 1) ампліфікація або додавання деталей, яких немає в тексті-оригіналі;
 - 2) скорочення або упущення деталей;

- 3) узагальнення – використання більш загального, ширшого значення терміну;
- 4) конкретизація – використання вузького, точного значення терміну;
- 5) запозичення – подання слова чи виразу прямо з мови оригіналу (може бути запозиченим без змін або підлаштованим під правила написання у цільовій мові згідно правил орфографії);
- б) еквівалент – використання терміна чи виразу, визнаного (словниками чи мовою вживання) як еквівалент у цільовій мові;
- 7) калькування або дослівний переклад слова чи виразу (може бути лексичним або структурним);
- 8) опис – заміна терміна або виразу описом його форми або / і функції;
- 9) дослівний переклад – переклад слова або виразу дослівно (встановлення тимчасового еквівалента, який повністю непередбачуваний в контексті).

2. Граматичні:

- 1) транспозиція або зміна граматичної категорії (частини мови; форми дієслова, що відповідає за час, спосіб, тощо);
- 2) зміна порядку слів у реченні;
- 3) поділ речення – розділення речення мови оригіналу мінімум на два речення цільової мови);
- 4) об'єднання речень – поєднання двох речень мови оригіналу в одне речення цільової мови).

3. Семантичні:

- 1) адаптація або культурний еквівалент – заміна культурного елемента мови оригіналу елементом цільової мови;
- 2) модуляція – зміна точки зору, фокусу або когнітивної категорії щодо мови оригіналу (може бути лексичним або структурним);

- 3) заміщення (лінгвістичне, паралінгвістичне), наприклад: заміна мовних елементів на паралінгвістичні (інтонація, жести) або навпаки. Використовується насамперед в усному перекладі.
 - 4) варіація. Зміна мовних або паралінгвістичних елементів (інтонація, жести), які впливають на аспекти мовної варіації: зміни текстового тону, стилю, соціального діалекту, географічного діалекту тощо.
4. Стилiстичні:
- 1) компенсація – ведення елемента мови оригіналу в іншому місці цільової мови (не можна відобразити в тому самому місці);
 - 2) метафоризація – використання більшої кількості метафор і інших лексичних одиниць, ніж у мові оригіналу.

Вибір тої чи іншої техніки перекладачем залежить від багатьох факторів, а саме: жанру військового дискурсу, форми, сфери його реалізації, структури, мети перекладу, мовних та культурних особливостей, лексичних та граматичних.

3.2. Особливості перекладу матеріалів маніпулятивного характеру

Маніпуляція є досить поширеним явищем в медіа просторі та використовується як техніка цілеспрямованого викривлення інформації, заради досягнення поставленої мети та впливу адресантом на стан, думки адресата. Оскільки перекладач виконує роль не лише вербального перекодувальника, а інтерпретатора смислового коду, закладеного у вихідному тексті [21, с. 63], маніпуляції також слід передати. Проте, навіть якщо перекладач знайде відповідний словниковий еквівалент слова чи фрази в обох мовах, конотації будуть відрізнятися. Тому переклад військового дискурсу маніпуляційного характеру є однією з найактуальніших проблем. Для аналізу було обрано письмову статтю Компас «*Kemampuan Militer TNI Terkuat Ke-13 di Dunia, di Atas Ukraina dan Australia* [64]» (Військовий потенціал Збройних сил Індонезії на 13-му місці в світі, що вище України та

Австралії). Комунікативною метою є інформування цивільного населення щодо потужності Збройних сил Індонезії та формування певного образу весільної армії на фоні нижчих показників інших країн.

Спершу слід з'ясувати структурні, лексичні та граматичні особливості такого роду дискурсу. Структура наступна: вступ, основна частина та закінчення. Вказівка на місто публікації та якими ЗМІ подається у вступі (*JAKARTA, KOMPAS.com* – Джакарта, Компас). Для перекладу індонезійськомовних власних назв застосовується транскрипція або транслітерація.

Відмінною рисою військового дискурсу є його лексична наповненість військовими термінами, що і обумовлює одну з ключових особливостей перекладу. Розглянемо уривок із статті:

Оригінал: *Secara lebih rinci, GPF mempublikasikan komposisi TNI yang dilengkapi dengan sejumlah kekuatan, baik dari sudut pandang sumber daya manusia (SDM) maupun alat utama sistem persenjataan (alutsista) [64].*

Переклад: тож / більше / детальний / GPF / публікувати / склад / Збройні сили Індонезії / який / оснащений / декілька / сила / добре / з / погляд / джерело / міць / люди / людський ресурс / ні / інструмент / головний / система / озброєння / оборонне обладнання [10]

Більш детально GFP публікує добре оснащений низкою сил склад Збройних сил Індонезії, як з точки зору людського ресурсу, так і основних засобів системи озброєння.

Отже, для перекладу лексичних елементів: а) військової термінології (*TNI* – Збройні сили Індонезії, *kekuatan* – сила, *sistem persenjataan* – система озброєння), б) клішованих мовних форм (*baik... maupun* – як... так ..., *sumber daya manusia* – людський ресурс) застосовується техніка підбору

словникового еквівалента; для перекладу аббревіації (*TNI* – Збройні сили Індонезії) – ампліфікація (оскільки в українській мові немає відповідника вищеподаної аббревіації); для уникання повторів (*sumber daya manusia (SDM)* – людський ресурс (людський ресурс)), *sistem persenjataan (alutsista)* – система озброєння (оборонне обладнання) – техніка скорочення або упущення.

Звичайно ж у статті подаються і країни-лідери, однак акцент робиться саме на нижчі за списком країни. Наголошується, що Індонезія посідає вище місце, аніж країни-сусіди: Австралія, В'єтнам, Малайзія. Також продемонстровано динамічний розвиток та зазначається, що серед країн АСЕАН провідну позицію займає саме Індонезія:

Оригінал: *Ranking Indonesia saat ini tercatat naik dua tingkat dari tahun lalu. Pada 2022, Indonesia menempati urutan 15 dengan skor indeks 0,2251. Di sisi lain, hasil pemeringkatan tersebut memperlihatkan posisi Indonesia lebih unggul dari sejumlah negara-negara maju dalam hal militer.*

Di ASEAN, militer Indonesia menjadi yang terkuat di kawasan [64].

Переклад: Згідно сьгоднішніх даних, Індонезія піднялася на дві позиції вище в порівнянні з минулим роком. У 2022 році Індонезія посідала 15 місце з показником 0,2251. З іншого боку, результати рейтингу показують, що Індонезія перевершує низку розвинених країн у військовому плані.

В АСЕАН індонезійська армія є найсильнішою в регіоні.

Для перекладу граматичних особливостей уривку використано техніку зміну порядку слів у реченні, щоб вихідний переклад відповідав нормам і правилам цільової мови.

Наразі, військова сфера втрачає престиж серед індонезійського населення, однак попит на армію як існував, так і продовжує існувати. Саме

тому в ЗМІ зустрічаємо безліч новин, де сили Збройних сил Індонезії порівнюються з силами інших країн світу. Таким чином демонструється важлива роль армії у захисті країни, збереженні миру та територіальної цілісності, тим самим мотивуючи вступати до лав Збройних сил та формуючи готовність іти в бій.

Задля точного перекладу у цільову мову військового дискурсу маніпулятивного характеру, спершу слід зрозуміти смисловий код дискурсу, який закладений у вихідному тексті та з'ясувати його характерні особливості.

3.3. Особливості перекладу матеріалів пропагандистського характеру

Пропаганда – ще одне досить поширене явище в медіа просторі. Адресант за допомогою засобів масової інформації може просувати власні наративи. Під час детального вивчення матеріалів індонезійськомовних ЗМІ ми помітили яскраве висвітлення подій Російсько-української війни та пропаганди, тому вирішили для аналізу особливостей перекладу індонезійськомовних військовим матеріалів пропагандистського характеру обрати статті щодо обстрілів і провокацій російською стороною на Запорізькій атомній станції з Трібун Новин «*Ukraina Terus Tembaki Energodar, Lokasi Keberadaan PLTN Zaporozhye*» [74] (укр. «Україна продовжує обстріл Енергодару, де розташовується Запорізька АЕС») та Компас «*Rangkuman Hari Ke-175 Serangan Rusia ke Ukraina, Inspeksi Mendesak di PLTN Zaporizhzhia, Jembatan Crimea Jadi Target*» [69] (укр. «Зведення про 175-й день нападу росії на Україну, термінова інспекція на Запорізькій АЕС, Кримський міст став мішенню»), «*Zelensky Desak PBB Pastikan Keamanan PLTN Zaporizhzhia*» [75] (укр. «Зеленський закликав ООН забезпечити безпеку Запорізької АЕС»), «*Ukraina Terkini: Rusia Klaim Tidak Tempatkan Senjata Berat di PLTN Zaporizhzhia*» [73] (укр. «Останні новини з України: Росія стверджує, що не розміщувала важке озброєння на Запорізькій АЕС»), та порівняти особливості їх перекладу.

Медіа – один із плацдармів, який держава-агресор використовує у війнах. Незважаючи на те, що Російсько-українська війна розпочалася 2014 року з моменту російського збройного вторгнення на територію України (окупація українського півострова Крим, війна на сході України, широкомасштабне вторгнення росії), активне поширення пропаганди росія розпочала 24 лютого 2022 року активну інформаційну війну в медійному дискурсі азійських країн.

Усі вищезазначені статті мають однакову структуру: заголовок, вступ, основну частину та логічне завершення. Аналізуючи лише заголовок, одразу можна зрозуміти інформація чий країни слугувала першоджерелом для написання статті. У першому випадку «*Zaporozhye*» перекладено індонезійськими засобами масової інформації методом транслітерації з російських джерел «*Запорожсьє*» (Запоріжжя), у другому *Zaporizhzhia* – з українських «Запоріжжя». Щоб одразу передати україномовному адресату розуміння наявності російської пропаганди в статті доцільніше було б використати техніку транслітерації, однак задля уникнення русизмів застосовано техніку підбору еквівалента. Також її використано для перекладу пропагандистського елемента:

Оригінал: *Ukraina Terus Tembaki Energodar, Lokasi Keberadaan PLTN Zaporozhye* [74].

Переклад: Україна продовжує обстріл Енергодару, де розташовується Запорізька АЕС.

Оригінал: *Zelensky Desak PBB Pastikan Keamanan PLTN Zaporizhzhia* [75].

Переклад: Зеленський закликав ООН забезпечити безпеку Запорізької АЕС.

Окрім, техніки підбору еквівалента у першому випадку для перекладу також використано: а) транспозицію (*Lokasi Keberadaan (kata benda)* – місце розташування (іменник) – розташовується (дієслово), б) зміна порядку слів у

реченні. У другому випадку: а) транспозиція (*pastikan (kata benda)* – ясність / визначеність (іменник) – встановлювати (дієслово)), б) зміна порядку слів у реченні.

Зосередимо увагу на перекладі індонезійськомовної російської пропаганди в дискурсі Трібун Новини. Засобами масової інформації впродовж однієї статті тричі наголошується, що Україна завдає ударів з артилерії по Енергодару:

Оригінал: *Pasukan Ukraina kembali menembakkan peluru artileri ke Energodar, daerah Pembangkit Listrik Tenaga Nuklir (PLTN) Zaporozhye berada* [74].

Переклад: Українські війська знову обстріляли з артилерії Енергодар, де розташована Запорізька атомна електростанція (ЗАЕС)

Оригінал: *Kementerian Pertahanan Rusia juga memperingatkan pada Kamis pagi Ukraina mungkin melakukan serangan artileri terhadap PLTN Zaporozhye di tengah kunjungan Guterres dan Erdogan* [74].

Переклад: Міністерство оборони росії зазначили, що в четвер вранці Україна може завдати артилерійського удару по Запорізькій АЕС на тлі візитів Гутерріша та Ердогана.

Оригінал: *Moskow telah berulang kali menuduh Kiev sering melakukan serangan drone dan artileri terhadap pembangkit nuklir dan kota Energodar sejak pertengahan Juli*» [74].

Переклад: Москва неодноразово звинувачувала Київ у частих обстрілах з безпілотників і артилерії з середини липня атомної станції та міста Енергодар.

При перекладі використовувалися техніки: а) підбір словникового еквіваленту або мовою вживання під час перекладу військової термінології (*serangan drone dan artileri* – обстріли з безпілотників і артилерії),

ампліфікація (*menembakkan peluru artileri* – додавати, робити більше / куля / артилерія – завдати артилерійського удару), упушення (*berada* – є), конкретизація (*di tengah kunjungan* – в центрі візитів – на тлі візитів), зміна порядку слів у реченні (*pasukan Ukraina* – війська України – українські війська).

Також слід звернути увагу на переклад індонезійськомовної російської пропаганди в наступних уривках, де використано техніку підбору еквіваленту, задля точної передачі:

Оригінал: *Moskow telah berulang kali menyerukan misi Badan Energi Atom Internasional (IAEA) ke pabrik [74].*

Переклад: Москва неодноразово закликала направити місію Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) на станцію, однак

Оригінал: *Zelensky menegaskan pada Kamis misi semacam itu hanya dapat dilakukan melalui wilayah yang dikuasai Kiev [74].*

Переклад: У четвер Зеленський наголосив, що така місія може здійснюватися лише через контрольовану Києвом територію.

Трібун Новини посилаються на заяви Володимира Рогова, Івана Нечаєва та міністерства закордонних справ росії. З лексичного боку використана техніка підбору еквівалента, оскільки потребують точного перекладу без упушення жодної деталі, а граматичного – адаптування на цільову мову:

Оригінал: *Kementerian Pertahanan Rusia membantah mengerahkan senjata berat apa pun di lokasi nuklir, bersikeras hanya pasukan Rusia di fasilitas itu yang merupakan penjaga bersenjata ringan yang memberikan keamanan fisik terhadap provokasi [74].*

Переклад: Міністерство оборони росії заперечило розміщення будь-якого важкого озброєння на атомній станції, зазначаючи, що російські

війська на об'єкті є легкоозброєними охоронцями, які забезпечують фізичну безпеку від провокацій.

На відміну від Трібун, компас не поширює пропаганду, однак для написання статей і українська, і російська інформація слугує першоджерелом. Впродовж 18 та 19 серпня 2022 року, ними було опубліковано три новини, що стосуються однієї теми. Стаття 18 серпня 2022 року написана посилаючись на заяву українського президента. Однак, 19 серпня 2022 року Компас опублікував статтю посилаючись вже на заяву мініборони росії, де москва звинуватила Київ у підготовці провокацій на Запорізькій АЕС.

Оригінал: *Menurut mereka, Kyiv-lah yang merencanakan provokasi selama kunjungan Sekjen PBB Antonio Guterres ke Ukraina,....* [75].

Переклад: За їх словами, саме Київ спланував провокацію під час візиту генсека ООН Антоніу Гутерріша в Україну,...

Паралельно із висвітленням російської пропаганди, Компас зазначає, що саме росія здійснила обстріл цивільних, внаслідок якого загинули люди:

Оригінал: *Dua warga sipil tewas dan tujuh lainnya terluka oleh penembakan Rusia baru-baru ini di beberapa kota dan desa* [69].

Переклад: Двоє мирних жителів загинули, інші семеро отримали поранення внаслідок нещодавнього російського обстрілу кількох міст і сіл.

Тобто Компас тримає нейтралітет у своїх працях, висвітлюють одну подію з різних боків, тим самим викликає відчуття двозначності у адресата. Тому під час перекладу таких уривків, знову ж таки, в більшості випадків використовується техніка підбору еквівалента, щоб передати пропаганду у цільову мову.

Оскільки, тема інформаційної війни агресором в медіа просторі інших країн важлива для України сьогодні, ми вирішили провести власне

опитування серед індонезійського населення на тему «Російська агресія проти України в медійному дискурсі Індонезії», щоб зрозуміти, вплив ЗМІ на формування громадської думки, та чи ефективна ця російська пропаганда.

Усі з опитуваних обізнані в темі Російсько-української війни, хоч для них вона розпочалася 24 лютого 2022 року, з моменту активного висвітлювання подій засобами масової інформації. Більшість цікавиться цією темою, однак війна не ніяк не вплинула на їх життя в Індонезії. На запитання «Хто несе основну відповідальність за війну в Україні?» думки розділилися. Перше місце посідає Україна, друге місце – росія та Захід, третє – США та інші, що підтверджує думку про інформаційну війну на користь держави-агресора.

Однією з умов успішної маніпуляції вважається її непомітність [35, с. 304]. Зі 100 відсотків опитуваних 33,3% з них впевнені, що отримують достовірну інформацію про події, що відбуваються на території України, та 66,7% не можуть дати точну відповідь. Тобто жоден з опитуваних не обрав відповідь «ні».

Крім того, 58,3% серед опитуваних індонезійців зі 100% вважає, що війну потрібно закінчувати підписанням мирного договору з переходом тимчасово окупованих територій України до складу росії, і лише 25% вірять в перемогу України, 8,3% з них утрималися та 8,3% обрали «інше». Варто звернути увагу на відповідь одного з опитуваних: «Якнайкраще для обох сторін... зрештою, ви все ще браття». Автор використав термін «*bersaudara*», українською перекладається як «браття». Вираз «*братский народ*» (укр. «братський народ») належить до російських пропагандистських термінів, що знову підтверджує вплив держави-агресора на формування громадської думки.

Паралельно із цим, ми переглянули соціальні мережі, та з'ясували, що Президент Республіки Індонезія Джоко Відодо 24 лютого 2022 року опублікував у власному обліковому записі: «Війна приносить страждання

людству та створює загрозу для світу» [62]. Варто зазначити, що звернення не адресоване жодній з сторін. Цього ж дня Міністерство закордонних справ Республіки Індонезія додало: «Важливо дотримуватися цілей і принципів Статуту ООН та міжнародного права, включаючи повагу до територіальної цілісності та суверенітету» [66]. Знову ж таки, утримались прямо називати хто є державою-агресором та державою-жертвою.

Отже, незважаючи на те, що Індонезія – країна, що з перших днів широкомасштабного вторгнення росії на територію України зайняла нейтральну позицію, яку тримає і по сьогоднішній день, нейтральну позицію керівництва держави, пропаганду, яку використовує кремль та союзники, а саме: фейкові облікові записи в соціальних мережах, підроблені документи та маніпульовані відео, фото, є ефективною. Цим самим намагається відвести провину від самої себе та підірвати підтримку України.

3.4. Особливості перекладу матеріалів інформативного характеру

Матеріали інформативного характеру в медіа просторі вважаються одними із найбільш поширених. Для аналізу особливостей перекладу було обрано індонезійськомовний телерепортаж з прифронтової зони Російсько-української війни. Тележурналісти каналу «*METRO TV*» (Метро ТВ) відвідали Україну, прифронтове місто Оріхів (Запорізька область) та підготували шестихвилинний матеріал до річниці повномасштабного вторгнення росії на територію України з метою інформування індонезійського населення про перебіг війни станом на 20 лютого 2023 року.

Мовне середовище впливає на спосіб сприйняття та розуміння дискурсу, у нашому випадку подача засобів масової інформації впливає на військовий дискурс. Тому аналіз особливостей перекладу дискурсу не обмежується лише подачею самого репортажу, а й додатковими та графічними елементами ЗМІ.

Телерепортаж розпочинається із детального, проте лаконічного вступу ведучого. Детальний вступ допомагає залучити увагу глядача подаючи головну інформацію: хто відзняв матеріал, де відбуваються події, мета, та лаконічний характер обумовлений обмеженими часовими рамками телевізійного формату.

Оригінал: *Kedua jurnalis Metro Tv Iqbal Himawan dan Levie saat ini tengah beberapa di frontline yang merupakan garis depan di wilayah Orikhiv Zaporizhzhia Ukraina yang masih terjadi peperangan dengan intensitas tinggi [58].*

Переклад: Двоє журналістів Метро ТВ, Ікбал Хімаван і Леві, наразі перебувають на передовій в місті Оріхів, Запорізька область, Україна, де все ще ведуться активні бої.

Однією з особливостей тележурналістики та мовою засобів масової інформації вважається використання різноманітних способів привертання уваги читача:

Оригінал: *Di tengah proses peliputan pun jurnalis Levie Wadhana mengabadikan momen adanya serangan dari pesawat tempur dan juga sejumlah ledakan besar terdengar selama proses peliputan [58].*

Переклад: Під час репортажу журналіст Леві Вадхана відзняв момент атаки винищувача, а також було чути кілька потужних вибухів під час репортажу.

Основна частина насичена наступними лексичними одиницями: військова термінологія: *seorang pixel* – військовий, *militer* – військовий, *perang* – війна, *serangan* – атака, *pesawat tempur* – винищувач, *ledakan* – вибух, *sukarelawan* – волонтер, *bunker* – бункер, *serangan udara* – авіа удари, *lokasi pertempuran* – лінія зіткнення, *garis depan* – передова, *tank tempur* – бойовий танк, *mobil lapis baja* – броньований автомобіль; власні назви:

Kementarian Pertahanan Ukraina – Міністерство оборони України, *deputi Walikota Orikhiv Svitlana Mandrych* – Заступник Оріхівського міського голови Світлана Мандрич; запозичення з англійської мови: *frontline* – лінія фронту; клішовані мовні фрази: *alat pelindung diri* – засоби індивідуального засобу, *dampak perang* – наслідки війни. Для їх тепер перекладу застосовується техніка підбору словникового еквівалента.

Варто зазначити, що умовно основну частину можемо поділити: до авіа удару та після, оскільки різняться не лише в мовленнєві прояви, а й жести, міміка, тон голосу та інші невербальні елементи адресанта, що також впливає на вибір техніки перекладу.

1. До авіаудару: адресант подає інформацію поступово, структуровано, чітко, ясно:

Оригінал: *Kami mendatangi garda depan perang di wilayah Timur Ukraina bersama seorang pixel dari Kyiv Oleh. Kami diantar oleh pengemudi lokal yang bernama Alexander dar seorang jurnalis TV lokal di Zaporizhzhia bernama Nikita [58].*

Переклад: Ми відвідали прифронтову зону на сході України разом з киянином Олегом, місцевим водієм Олександром та тележурналістом із Запоріжжя Микитою.

Оригінал: *Kami harus melalui beberapa kali pemeriksaan dokumen yang ketat oleh militer Ukraina. Ya, tidak sembarang orang bisa masuk ke Garda depan. Hanya warga, militer, sukarelawan dan jurnalis yang telah mendapatkan akreditasi dari Kementarian Pertahanan Ukraina [58].*

Переклад: Нам довелося пройти декілька суворих перевірок документів українськими військовими, оскільки не всі можуть потрапити на передову лише жителі, військові, волонтери та журналісти, які отримали акредитацію від Міністерства оборони України.

Виділяємо наступні особливості перекладу: а) лексичні: техніка підбору еквівалента, транслітерація, упушення задля уникнення повторів; б) граматичні: зміна порядку слів у реченні відповідно до цільової мови, об'єднання трьох речень в одне.

2. Після авіаудару: шоківий стан адресанта вплинув на подачу інформації: спонтанний, емоційний з великою кількістю пауз, відчутною тривожністю та страхом, вживанням повторів:

Оригінал: *Suara yang cukup kencang... Yang baru saja serangan udara yang cukup kencang saya dan Levie tadi berada dalam, berada dalam mobil lapis baja memang tapi untuk ukuran serangan udara mungkin tidak bisa. Tidak cukup arman sehingga kami bersama petugas yang mengawal kami dan bersama petugas kepolisian segera berlari menuju ke bunker dan memang tidak... Tidak bisa diperkirakan... Tidak bisa diprediksi kapan ada serangan udara tersebut [58].*

Переклад: Звук надто гучний... Щойно відбулася повітряна атака. Я з Леві знаходився в броньованій машині. Однак під час повітряної атаки, можливо, ні. Ми недостатньо забезпечені, тому разом з офіцерами, які нас супроводжують, і працівниками поліції відразу побігли до бункера... Неможливо передбачити... Неможливо передбачити, коли такі авіа удари повторяться.

Як ми бачимо, використовується техніка підбору еквівалента, що призводить до відсутності мовної зв'язності та структури подачі. Доцільніше було б використати техніку ампліфікації та додати велику кількість упущених елементів, однак тоді перекладач би не передав реальний психологічний стан адресанта, який у цьому випадку є важливим.

Для перекладу закінчення, який є обов'язковим елементом телерепортажу, застосовується техніка транслітерації, оскільки для його формулювання адресантом використовуються власні назви:

Оригінал: *Dari Orikhiv Iqbal Himawan, Levie Wardhana, Metro TV* [58].

Переклад: Оріхів, Ікбал Хімаван, Леві Вардана, Метро ТВ.

Переклад графічних елементів: 1) назва каналу (*Metro TV* – Метро ТВ), 2) назва телерепортажу (*Begini Situasi di Gariss Terdepan Perang Rusia Ukraina* – Ситуація на передовій російсько-української війни), 3) рухомий рядок (*RUSIA TUDUH UKRAINA RENCANAKAN INSIDEN NUKLIR DAN SALAHKAN MOSKOW DI PBB* – росія звинувачує Україну в підготовці ядерного інциденту і звинувачує Москву в ООН).

Висновки до третього розділу

Отже, ЗМІ можуть впливати на формування громадської думки, ставлення до певних подій, явищ і проблем та виконують роль посередника, забезпечуючи комунікацію та ідеологічний обмін між різними прошарками суспільства. Військовий дискурс в медіа просторі напряду залежить від функцій та інтересів, які переслідують засоби масової інформації.

У розділі детально проаналізовано військовий дискурс, як спеціальний вид перекладу та розглянуто особливості перекладу військових матеріалів маніпулятивного, пропагандистського характеру. Військовий переклад вимагає не лише високого рівня точності та вірності в передачі інформації, а й обізнаності у певній сфері.

Структурні, лексичні, граматичні особливості дискурсу обумовлюють особливості їх перекладу. Найбільш поширеними техніками перекладу лексичних особливостей є: підбір еквівалента у цільовій мові, транслітерація, ампліфікація та упушення деталей використовуються в залежності від контексту, оскільки слід передати чіткість і лаконічність одночасно з

подачею великої кількості інформації засобами масової інформації. Серед граматичних: зміна порядку слів у реченні, транспозиція, а також поділ та об'єднання речень.

ВИСНОВКИ

Отже, під час проведення дослідження на тему «Індонезійськомовний військовий дискурс в медіапросторі та особливості його перекладу» досягнуто поставленої мети, а саме виявлення ключових особливостей індонезійськомовного військового дискурсу та його перекладу на матеріалах публікацій засобів масової інформації (2022-2023 років).

У ході роботи було опрацьовано наукову літературу за темою, як наслідок, розкрито основні теоретичні підходи українських та зарубіжних науковців до визначення дефініції «дискурс», встановлено відповідність між поняттями «військовий дискурс» та «воєнний дискурс» та з'ясовано чому існує проблема їх використання як взаємозамінних, окреслено жанрову своєрідність індонезійськомовного військового дискурсу, з'ясовано особливості подачі військового дискурсу засобами масової інформації та виявлено структурні, лексичні та граматичні особливості перекладу, здійснено їх повний аналіз.

На фоні розв'язання теоретичних завдань у першому розділі, у другому було проведено детальний аналіз особливостей військового дискурсу, у третьому – аналіз особливостей перекладу індонезійськомовного військового дискурсу маніпулятивного, пропагандистського, інформативного характеру. Доведено, що кожен з них вимагає власного підходу, оскільки характеризується різними особливостями.

Під час дослідження, також виявлено, що з моменту широкомасштабного вторгнення росії на територію України, не дивлячись на віддаленість регіону Південно-Східної Азії, медіа простір Індонезії наповнився величезною кількістю інформації щодо Російсько-української війни. Особливо активізувалося поширення дезінформації росією щодо подій, які відбуваються на території України. Україні важливе розуміння подачі

сьогоднішніх подій засобами масової інформації Індонезії, тому у третьому розділі розглянуті деякі з них.

Загалом, аналіз теми дослідження показав її актуальність для подальшого вивчення, адже вивчення військового дискурсу інших країн світу як ніколи є актуальним та зазнає постійних змін разом із динамічним розвитком суспільства та процесом глобалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байло Ю.В. Особливості поняття «військовий термін» (семантичний аспект). Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. 62-65 с.
2. Балабін В. В., Теоретико-концептуальні основи військового перекладу «Філологічні трактати», Том 10, No 1 ' 2018 7-18 с.
3. Бессонова М., Бірюков О., Бондарук С. та ін. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-Канад. проект “Демократична освіта”, Інститут вищої освіти. – К.: вид-во “Ай-Бі”, 2002. – 684с.
4. Бурда В. Рейтинг армій світу Global Fire Power 2023: яке місце посіла Україна, яка армія найсильніша та як це визначають. URL: <https://chas.news/current/reiting-armii-svitu-global-fire-power-ukraina-obignala-izrail-polschu-ta-nimechchinu> (дата звернення: 06.01.2023)
5. Військовий дискурс як культурно-історичний феномен та соціальна практика. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Луцьк, 2008. 128-131 с.
6. Вікно Овертона: як змусити суспільство легалізувати канібалізм? URL: <https://www.rodyna.org.ua/2019-9-13/>
7. Денисова С.П. Стан та перспективи перекладознавчих досліджень. Вісник КНЛУ. Серія Філологія. Том 17. № 1. 2014. С. 54–60.
8. Євдокимова І. О., Савілова Л. В., Хапіна О. В. Усні англомовні військові команди як складові авторитарного дискурсу. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 33 (72) № 1 Ч. 1 2022. 121 – 125 с.
9. Єнін М. Н. Засоби масової інформації (ЗМІ) // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Засоби масової інформації \(ЗМІ\)](https://vue.gov.ua/Засоби масової інформації (ЗМІ)) (дата звернення: 28.04.2023).

10. Іжик М.О. Індонезійсько-український словник – К. : Четверта хвиля, 2013. – 336 с.
11. Кирилюк Ф.М., Конверський А.Є., Білик В.Ф. Політологія: Навчально-методичний комплекс. Київ: Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 697 с.
URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-2273.html>
12. Колісник Ю. Текст і дискурс: проблеми дефініцій. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» – 2010. – № 675. – С. 111–114. <https://science.lpnu.ua/terminology/all-volumes-and-issues/visnik-no-675-2010/tekst-i-diskurs-problemi-definiciyu>
13. Корнейко І.В., Петрова О.Б., Попова Н.О. Теорія жанру: теоретичні та прикладні аспекти. Монографія. Харків: «Друкарня Мадрид», 2014. 127 с.
14. Корольова Т., Соріч Р., Александрова О. Військовий дискурс та особливості його перекладу. Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2021. № 33. 2021. 369-386 с.
15. Кравченко А.Г. Дискурс у світлі наукових дискусій. Концепція дискурсивного аналізу Т. ваг Дейка URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/1707/1/Kravchenko_Discourse.pdf
16. Красницька О. Мотиваційна промова командира як засіб формування психічної стійкості військовослужбовців та спонуки до дії. Військова освіта 1 (45), 2022. 123-135 с.
17. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
18. Кузнецова Г.В. Політичний дискурс vs професійний дискурс. Житомир. 2 с.
19. Лисенко О.Є. До питання про зміст понять “війна”, “воєнний”, “військовий” Сторінки воєнної історії України. Збірник наукових статей. Вип. 7. К., 2003. 116–119 с.

20. Маслова Т. Б. ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗНОСТІ ТЕКСТУ ТА ДИСКУРСУ с. 12-14 URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/06_%20Maslova_zasoby_zavzyatosti.pdf
21. Медвідь О. М., Ходцева А. О., Дяченко І. О. Лінгвопрагматичні особливості перекладу бізнес- та військової термінології у політичних промовах. «Філологічні трактати», Том 9, № 2 ' 2017 62-68 с.
22. Мельник П. П., Юрковська М. М. Визначення поняття військової лексики та підходи до її вивчення .137-140 с.
23. Нікіфорова О.М. Класифікація текстів у військовому перекладі. Філологічні трактати. 2016. Т.8, №4. 33-41 с.
24. Погонєць В.В. Особливості англомовного військового дискурсу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019 № 39 том 2. 67 – 70 с. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v39/part_2/19.pdf
25. Порядок створення (заснування) та організації діяльності окремих засобів масової інформації. Міністерство Юстиції. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_29545
26. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. Київ: Видавничий центр “Київський університет”. 1999. 301 с.
27. Прабово Хімаван. Теоретична граматики індонезійської мови: підручник. Київ; КНУ, 2016. 311 с.
28. Пристай Д. Як працювало радіо під час Другої світової війни. URL: <https://suspilne.media/32189-ak-pracuvalo-radio-pid-cas-drugoi-svitovoi-vijni-suspilne-videonovini/>
29. Ситник І. В. Дискурс в сучасній лінгвістиці. ISSN 2409-1154 Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2020 № 46 том 2. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v46/part_2/32.pdf

30. Стадник І.О. Лінгвістична відповідність понять “воєнний” дискурс vs “військовий” дискурс. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IV(22), Issue: 99, 2016. 63-66 p.
31. Старух В.О. Національні та інтернаціональні невербальні елементи в українському військовому дискурсі. Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С.Сковороди. Вип. 39. 2015. 104-109 с.
32. Филлипс Л.Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод / Л.Дж. Филлипс, М.В. Йоргенсен; [пер. с англ.]. – Харьков: Изд-во «Гуманитарный центр», 2004. – 336 с.
33. Філософський енциклопедичний словник Довідкове видання. Національна Академія Наук України. Київ, 2002. 742 с.
34. Шевченко І.С., Морозова О.І. Дискурс як когнітивно комунікативний феномен : кол. монографія / за ред. І.С. Шевченко. Харків: Константа, 2005. 355 с.
35. Шепель Ю. Медіа-дискурс як засіб маніпулятивного впливу на читача. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. РОЗДІЛ VII. Дискурсознавство. Текстологія. Літературознавство. 3, 2017. 302-307 с.
36. Яровий Д. О. Критичний дискурс аналізу як метод дослідження практик громадянського протистояння в соціальних медіа. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки. Випуск 3. Том 2, 2018. 166-173 с.
37. Adam Hodges War Discourse. Carnegie Mellon University, Qatar. 2015.
38. Agency in Discourse Analysis. URL: https://ebrary.net/162503/language_literature/agency_discourse_analysis
39. Brian Paltridge Discourse Analysis: An Introduction. 2006. 243 p. https://books.google.com.ua/books?id=8G3UAWAAQBAJ&pg=PA52&hl=r&u&source=gbs_selected_pages&cad=3#v=onepage&q&f=false
40. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>

41. Dominique Shelton Communication is key, and could be the difference between life or death. URL: https://www.army.mil/article/215221/communication_is_key_and_could_be_the_difference_between_life_or_death (дата звернення 27.12.2018)
42. Habermas J. Eriauterungen fur Diskursethik. Frankfurt: SuhrkampVerlag, 1992. – 627 p.
43. Hartley J. Academic Writing and Publishing : A Practical Handbook. Abingdon, 2008. 196 p.
44. Kristen Goode Spoken Language Features. URL: <https://study.com/academy/lesson/spoken-language-features-types-examples.html>
45. Leopold Scholtz The media and the military: Allies or adversaries? Scientia Militaria, South African Journal of Military Studies, Vol 28, Nr 2, 1998. с. 236 -251. URL: <http://scientiamilitaria.journals.ac.za>
46. Lucía Molina and Amparo Hurtado Albir Translation Techniques Revisited: A Dynamic and Functionalist Approach. - Meta, XLVII, 4, 2002
47. Michel Foucault Discourse Theory. URL: <https://www.studysmarter.us/explanations/english/key-concepts-in-language-and-linguistics/michel-foucault-discourse-theory/>
48. Nicholas Perez 16 Key Principles of Effective Communication. URL: <https://www.dvidshub.net/news/439448/16-key-principles-effective-communication> (дата звернення 02.23.2023)
49. Norman Fairclough Critical discourse analysis: the criticak study of language. Longman, London and New York, 1995. 265 p.
50. Pancasila: One God, Unity-in-Diversity. Unity in Diversity The Indonesian Curriculum. Ruderman Family Foundation. URL: <https://issuu.com/rudermanfoundation/docs/unity-in-diversity-the-indonesian-curriculum/s/17934495>
51. Paul Maness Clear and Concise: Military Techniques for Better Business Communication. URL: <https://thepersimmongroup.com/clear-and-concise->

- military-techniques-for-better-business-communication/ (дата звернення 19.06.2018)
52. Per Linell Discourse across boundaries: On recontextualizations and the blending of voices in Professional discourse. *Text & Talk*. Text 18 (2) 1998. 143-157 pp. URL: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/text.1.1998.18.2.143/html>
 53. Robert Alexy Problems of Discourse Theory *Crítica: Revista Hispanoamericana de Filosofía*, Vol. 20, No. 58 (Apr., 1988), 43-65 pp. URL: https://www.jstor.org/stable/40104411?read-now=1&seq=1#page_scan_tab_contents
 54. Ross J Wilson Still fighting in the trenches: 'War discourse' and the memory of the First World War in Britain. March 16, 2015. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1750698015575174>
 55. The Interesting Evolutionary History of Mass Media. URL: <https://entertainism.com/history-of-mass-media>
 56. The Military and Democracy in Indonesia: Challenges, Politics, and Power. Origins and institutional development of the Indonesian Armed Forces. 2002. 7-24 p.
 57. B. Karno Ekowardono *Tata Wacana Bahasa Indonesia*. Ancangan structural Generatif Konstektual. Penerbit Cipta Prima Nusantara.
 58. Begini Situasi di Garis Terdepan Perang Rusia Ukraina. METRO TV. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TZq9nUombJU&t=69s>
 59. Cara Memberi Hormat seperti Seorang Tentara. URL: <https://id.wikihow.com/Memberi-Hormat-seperti-Seorang-Tentara>
 60. Ciri prajurit infanteri adalah mengutamakan kemampuan fisik dalam pertempuran. URL: <https://tni.mil.id/view-17347-ciri-prajurit-infanteri-adalah-mengutamakan-kemampuan-fisik-dan-taktik-dalam-pertempuran.html> (дата звернення: 31.12.2009).

61. Delapan Wajib TNI / Website Tentara Nasional Indonesia. URL: <https://tni.mil.id/pages-7-delapan-wajib-tni.html>
62. Joko Widodo. Верифікована сторінка Twitter. URL: <https://twitter.com/jokowi/status/1496805962274930688>
63. Kamus Besar Bahasa Indonesia . Tim Penyusun Kamus Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa. cet. 3. Jakarta : Balai Pustaka, 1990. 1090 hlm.
64. Kemampuan Militer TNI Terkuat Ke-13 di Dunia, di Atas Ukraina dan Australia. Kompas. URL: <https://nasional.kompas.com/read/2023/01/06/07081361/kemampuan-militer-tni-terkuat-ke-13-di-dunia-di-atas-ukraina-dan-australia>
65. Laporan Evaluasi Pengawasan Dan Pemeriksaan Bidang Teritorial Semester I TA 2016 Inspektorat Jenderal Angkatan Darat Inspektorat Utama Teritorial
66. MoFA Indonesia. Верифікована сторінка Twitter. URL: https://twitter.com/Kemlu_RI/status/1496892360973713413
67. Ni Kadek Nita Wiryandani, I Nyoman Suparwa, Anak Agung Putu Putra. Ragam Bahasa Indonesia Tentara Nasional Indonesia Angkatan Darat: Kajian Psikolinguistik. Humanis: Journal of Arts and Humanities. Vol 23.4 Nopember 2019: 277-282 hlm.
68. Rangga Saptya Mohamad Permana. Menelisik industri dan struktur pasar media msassa di Indonesia. Jurnal Ilmu Politik dan Komunikasi. Volume VIII No. 2 (дата звернення: грудень 2018) 20 h.
69. Rangkuman Hari Ke-175 Serangan Rusia ke Ukraina, Inspeksi Mendesak di PLTN Zaporizhzhia, Jembatan Crimea Jadi Target Kompas URL: <https://www.kompas.com/global/read/2022/08/18/065008370/rangkuman-hari-ke-175-serangan-rusia-ke-ukraina-inspeksi-mendesak-di-pltn> (дата звернення: 18.08.2022р.)
70. Sambutan Menteri Pertahanan Republik Indonesia Pada Peringatan Hari Bela Negara. Kementarian Pertahanan Republik Indonesia. URL: <https://www.kemhan.go.id/2020/12/19/sambutan-menteri-pertahanan-republik-indonesia-pada-peringatan-hari-bela-negara.html>

71. Struktur Organisasi Mabes TNI. URL: <https://tni.mil.id/struktur.php>
72. Terminologi. Daftar Singkatan Umum / Website Tentara Nasional Indonesia. URL: <https://tni.mil.id/pages-17-terminologi.html>
73. Ukraina Terkini: Rusia Klaim Tidak Tempatkan Senjata Berat di PLTN Zaporizhzhia Kompas URL: <https://www.kompas.com/global/read/2022/08/19/210500670/ukraina-terkini--rusia-klaim-tidak-tempatkan-senjata-berat-di-pltn> (дата зверення: 19.08.2022р.)
74. Ukraina Terus Tembaki Energodar, Lokasi Keberadaan PLTN Zaporozhye. Tribun (дата зверення: 19.08.2022р.) <https://jogja.tribunnews.com/2022/08/19/ukraina-terus-tembaki-energodar-lokasi-keberadaan-pltn-zaporozhye?page=2>
75. Zelensky Desak PBB Pastikan Keamanan PLTN Zaporizhzhia Kompas URL: <https://www.kompas.com/global/read/2022/08/18/235900070/zelensky-desak-pbb-pastikan-keamanan-pltn-zaporizhzhia-> (дата зверення: 18.08.2022р.)

ДОДАТКИ

Додаток 1

Surat Perintah

MARKAS BESAR TENTARA NASIONAL INDONESIA
PUSAT INFORMASI DAN PENGOLAHAN DATA

SURAT PERINTAH
Nomor Sprin/ *23* / *VI* /2014

- Pertimbangan : bahwa dalam rangka pengelolaan domain rekrutmen-*tni.mil.id*, perlu dikeluarkan surat perintah.
- Dasar : 1. Keputusan Panglima TNI Nomor Kep/7/XII/2006 tanggal 5 Desember 2006 tentang Pokok-Pokok Organisasi dan Prosedur Pusinfohta TNI; dan
2. Peraturan Panglima TNI Nomor Perpang/34/V/2010 tanggal 17 Mei 2010 tentang Buku Petunjuk Administrasi Pengaturan Penggunaan Domain.mil.id.

DIPERINTAHKAN

- Kepada : Letda Sus Haris Sucipta., S.Kom NRP 541683 Paur Teknisi Jaringan Subbag Jarkomta dan Duknis Bagpuspeng Pusinfohta TNI.
- Untuk : 1. Seterimanya surat perintah ini disamping tugas dan tanggung jawab jabatan sehari-hari agar melaksanakan tugas sebagai pendaftar domain *spers-tni.mil.id*.
2. Melaporkan pelaksanaan tugas ini kepada Kapusinfohta TNI.
3. Melaksanakan perintah ini dengan rasa tanggung jawab.

Selesai.

Dikeluarkan di Jakarta
pada tanggal *10-06* 2014

Kepala Pusinfohta TNI,

M. Agus Mustofa, M.Sc.
Marsekal Pertama TNI

Tembusan:

1. Menkominfo
2. Kasum TNI
3. Irjen TNI
4. Asrenum, Askomlek Panglima TNI
5. Ketua Umum Pandi